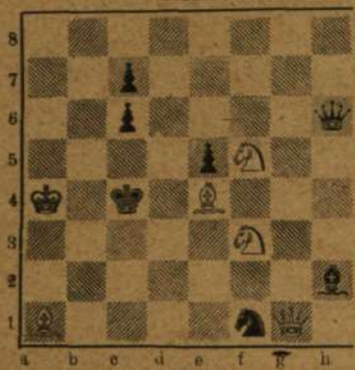

Nagyszigethi Szily Kalmáné, szül. egyházasközpén. — Horváth E. Jánosné, szül. Maller Mária, 52 éves korában, Budapest. — Sille József Lajosné, szül. Röhlich Boriska, 31 éves korában, Pázmándon.

Csonka Magyarország — nem ország,
Egész Magyarország — mennyország.

SAKKJÁTÉK.

3190. számú feladvány Tuxen H. V.-tól, Hellerup.

Világos indul és a második lépésre máttól ad.

KÉPTALÁNY.

A Vasárnapi Ujság 1921. évi 20-dik számában megjelent képtalány megfejtése: Nagy fanak mindig nagy az árnyéka.

Felelős szerkesztő: HOITSY PÁL.
Szerkesztőségi iroda: IV., Vármegye-utca 11.

Lapkiadó tulajdonos: Franklin-Társulat IV., Egyetem-u. 4.

A gyönyör öröge.

Détulán 5 órákor van a leltés órája. Csodálatos ábrándok szállnak a Teasáhná illatos falából, és meg is valósulnak azon ingerlő sejtemelvezések által, melyek a Teasáhná büszke fogyszámának ajándékhoz Tímet különleges szegély a halapon és a ruhán megadják az utolsó simítást a modom. Tú rüházataink

A régi jó minőségű RADIKÁL egér- és patkányirtószer újra kapható!
Emberre, háziállatra veszélytelen! Csak egert és patkányt öl meg. Egy adag tömegirtásra K 70- utánvéttel.
STANDARD-laboratorium, Budapest, VIII., Főherceg Sándor-u. 30a.
Telefon 82-74.

PÁLINKAFŐZŐÜSTÖK
zsirolvasztó- és mosóüstök vörösrézből.
Vermorel-rendszertől szőlőpermetezők. Székénegzők. Fém- és alkatrészek gummitól és székénegzők. Szőlőtörők és préses. Kukuruzamorzsolók és darálók. Répavágók és székavágók.
Régálca, rafia, kánpör, rézkánpör és kénlapraktárrólazonnal kapható.
SZONTÁGH PÁL
rés- és szerzsámgyár
Budapest, IX., Üllői-út 19. sz.

KELETI J. BUDAPEST, IV. kerület, Koronaherczeg-utca 17.
Gyárt legkülönbözőbb kivitelben: műlábat, műkezeket, szervkötőket, haskötőket, gummigörccsérharisnyákat stb. Dús választék az összes betegápolási gummiárakban és műszerekben.

Nem a hangzatos reklám, hanem az előkelő hölgyek számtalan elismerő levelei bizonyítják, hogy a **FÖLDES-ÉLE** Margit-crème, Margit-puder, Margit-szappan világhírű arczsépítő szerek. Üdit, szépít, fiatalít. Békébeli minőségben minden gyógyszerárban és drogeriában kaphatók.

JÓ PAJTÁS
BENEDEK ÉLEK GYERMEKUJSÁGA
a szívet-lelket nemesítő történetek, mesék, versek, ismeretgazdagító olvasmányok valóságos kincsháza.
Rendes munkatársai: Váradi Antal, Vargha Gyula, Lampérth Géza, Ávár Gyula, Feleki Sándor, Mihályffygné Fái Lenke, Berényi Lászlóné, Tábori Kornél, Kosza Imre, Csánódy Sándor, Székely Nándor, Jókay Lajos stb.
Állandóan közöl a régi nagy magyar és idegen költőktől a gyermekifjúságnak való költeményeket.
A JÓ PAJTÁS-t a Franklin-Társulat (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.) adja ki.
Előfizetési ára negyedévre 25 korona. Egyes szám ára öt korona. Mutatványszám t kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal.

AJÁNDÉK

karácsonyra, újévre, húsvétra és bérmlásra, valamint menyasszonyok részére a legszebb, legbecesebb és legalkalmasabb egy szép

IMAKÖNYV.

Ujjonnan, díszesen bekötve, szép és izléeses kiállításban kaphatók a következő kedvelt imakönyvek:

Katholikusok részére:

- Vezericsillag az údv elnyerésére.** Imakönyv a kath. nőnem használatára. Irta *Tarkányi Béla.*
Fekete vászonkötésben, színes metszéssel, tokban 100 K
Fekete bőrtüznatu kötésben, aranymetszéssel, tokban 200 K
Vattázott, finom valódi borjubörkötésben, aranymetszéssel, dobozban 290 K
Fehér celluloid (esontütüznat) kötésben, aranymetszéssel, dobozban 260 K
Teknősbékaesont-ütüznat kötésben, aranymetszéssel, dobozban 260 K

- Lelki manna.** Irta *Kereskényi Gyula.*
Fekete vászonkötésben 70 K
Vászonkötésben, fémkerettel és keresztel, dobozban 120 K
Fehér celluloid (esontütüznat) kötésben, dobozban 150 K

- Jézus legszentebb szíve az én életem és halálom oltalma.** Imakönyv serdültébb kath. ifjúsag számára. Irta *Kereskényi Gyula.*
Finom vászonütüznatu kötésben, vászonhátall, fémkerettel, csattal, aranymetszéssel, dobozban 110 K
Finom bőrtüznatu kötés, fémkeret, feszülettel, aranymetszés, dobozban 120 K
Vattázott bőrtüznatu kötésben, mely csinoságban és tartósságban vetélkedik a valódi bőrkötéssel, aranymetszéssel, fémkapocsossal, dobozban 120 K

Reformátusok részére:

- Buzgóság könyve.** Elmélkedések és imák protestáns nők számára. Irta *Szós K.*
Vászonkötésben, színes metszéssel, tokban 120 K
Fehér celluloid-kötés, esontkehely, aranymetszés, kapocsossal, dobozban 290 K
Fekete, valódi bőrkötésben, aranymetszéssel, tokban 230 K
Vattázott finom, val. borjubörkötés, fémkapocs, aranymetszés, dobozban 320 K

- Olajág.** Elmélkedések, fohások és imák. Hölgyek számára olvasó- és imakönyvvül. Irta *Tompá Mihály.*
Vászonkötésben, színes metszéssel, tokban 110 K
Fekete, valódi bőrkötésben, aranymetszéssel, fémkapocsossal, dobozban 210 K
Fehér celluloid (esontütüznat) kötésben, aranymetszéssel, fémkapocsossal, tokban 270 K
Párnázott, finom val. borjubörkötés, aranymetszés, fémkapocs, dobozban 290 K

Postai utánvéttel, vagy a pénz előleges beküldése ellenében (utóbbi esetben bérmentve) küldi a

MÉHNER VILMOS-féle könyvkiadóhivatal (Franklin-Társulat)
Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

24. SZÁM. 1921. (68. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, DECEMBER 25.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési ára: az okt.—decemberi évfolyamra 60 korona.
Megjelenik havonta kétszer. — Egyes szám ára 12 korona.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag megállapított viteldj is csatolandó.

KRISZTUS SZÜLETÉSE.

Dürer Albert festménye.

MAGYAR ILIÁSZ

REGÉNY A VÉGEKRŐL. — IRTA RÁKOSI VIKTOR.

(Vége.)

IV.

Verőfényes és langyos napnak zenebonás olvadása után megint egy hideg és néma éjszaka következett. Egyike azoknak az éjjeleknek, a mikor a tél még egyszer fölemeli haldokló testét és visszavág a tavasznak rakoncátlanok csapataira. Dermetség és csönd ül a tájra, csak a fagyos szél zúgja búsan búcsudalát és az északon emelkedő hegyek felől hozza le a hóval bélelt sötét felhőket, melyek most adják ki hőtartalmuk maradékát... Az éj csöndjében egy csattanás hallatszik. Valahol kinyílt és becsapódott egy ajtó és kilépett rajta a bűn. Azután következik még egy csattanás. Újra egy ajtó nyílt ki és kilépett rajta a bűnhődés. Patek Balázs és Patak Sámson!

Patek Balázs indul áruló útjára. Tágra nyílt szemekkel néz bele az éjszakába, mely nyálkás és hideg testével mintha az arcát érintette volna. Különös. Az este még oly szép volt, az éj csillagosnak és holdfényesnek ígérkezett és most minden szépségét elrejtve egyszerre utálatossá vált. De hát jobb ez így Balázs, ez a te éjszakád, a bűnödé, az árulásodé. Nem! Rikoltott rá a démon a sötétségből, — a szerencsédé, a boldogságodé! Előre Balázs!

És elindult. Mi üzte ki Patek Sámson meleg kuczkójából? Mely nyugtalanság csapott le a kellő pillanatban lelkére és riasztotta el szeméről az édes álmot? Hirtelen kiszállott ágyából, előrenyújtott nyakkal figyelt, miközben ezt mormogta: Patek. Mi volt ez? Valami előérzet vagy ösztön? Mert nem álmódott róla semmit és nem jutatta eszébe. Volt közöttük valami telepikus összeköttetés, melynek folytán a remete rögtön Patek Balázstra gondolt, mihelyt ennek a lelkében valami olyan dolog forr, mely Patek Sámsont izgatja és érdekli? Igaz, hogy a mai napon a gonosz ember már egy jó darab ideig foglalkoztatta a jámbor férfiú elméjét. Mikor ugyanis este felé a kastélyból hazament, egy fiúcskával találkozott, a ki keserves sírások között bandukolt végig az utcán. Megkérdezte, hogy mi baja? A fiú keserves hüppögések között valahogy kinyögte, hogy azért sír, mert nagyapja megverte az ő édesanyját. Aztán az édesanyja úgy sírt, úgy sírt, ő meg segít neki sírni. Kiszült hamarosan, hogy az a durva nagyapa nem más, mint Patek Balázs, a szenvedő fél pedig a leánya, Treszka asszony, a ki azért kapott ki, mert azt a szép fényes sárga pénz megmutatta Borcsa néninek. Ez a sárga pénz szegelte a remete fejébe egy darab időre Patek Balázst. A fiúcska nem tudott erről a dologról bővebb felvilágosítást adni és Sámson gazda végre is abban állapodott meg, hogy ez nem lehet más, mint aranypénz. Patek Balázsnak tehát aranypénze van! Mit jelent ez? Erre a kérdésre nem tudott feleletet adni, de a gyanú és sejtelmek egész tömege rohanta meg és tette oly nyugtalaná almat, hogy abban a pillanatban fölébredt, mikor a bűn éjjeli útjára indult.

Kilépett a tornácra. Hektor az ajtó előtt ült, mintha csak gazdáját várta volna. A mint Sámsont meglátta, elégedetten nyihogott. Sámson gazda megveregette a hű eb nyakát, mely erre két ugrással az udvarban termett és onnan visszazépett, a mi annyit jelentett: *no hát mi lesz, nem indulunk?*

A remete tökéletesen megértette kutyája gondolatát és magában dűnyögött: Különös, ez a kutya is érez valami veszedelmet mint én. De hol van a veszedelem? Honnan fejeget? Merre forduljunk, hol keressük?

E pillanatban kapunyikorgás hallatszott és

a remetének megdobbant a szíve. Jól ismerte ő ezt a hangot, ez a Patek Balázs kiskapujának a nyikordulása volt. Mikor ezt a hangot hallotta, mindig úgy tetszett neki, mintha a kapu fölajdulna. És mit jelent ez a kapunyitás? Nyilván Patek távozik hazulról. Most hát ő is tisztában volt, hogy merre forduljon éjjeli útjában.

Hektor halkán morogni kezdett, de Sámson gazda csöndesen rászólt és az okos eb azonnal elhallgatott. Azzal a kapuhoz sietett és óvatosan kitekintett rajta. Nagyszerű ba-golszemei azonnal meglátták Patek magas árnyalakját, a kapu különben is csak a második volt innen. Az éjszakai árny elindult, az árnyak az árnyéka követte. A bűn és a bűnhődés.

Ettől a pillanattól kezdve Patak Sámsonnak úgy tetszett, mintha szakadatlanul gyötrelmes álmok lélekkinzó látomásain vergőd-nék keresztül...

V.

Elöl haladt az ember, a ki rossz mint egy ördög, utána haladt egy férfi, a ki jó mint egy angyal és mellette a kutya, a ki jobb mint egy ember. Mely csöndesség a faluban, sehol egy fényugár, minden teremtet lélek az igazak álmát aludta. Néha fagyos szél-roham csapott át a házak fölött, de ma ez is mintha lábujjhegyen járt volna, nem zörgetett meg semmit, csak az olykor hulló hóval játszott zajtalanul. A vén Sámson oly biztosan haladt, mintha Patek kötéltre kötve vezetne volna, hiszen ha alakját nem látta, még akkor is ott voltak a nyomok előtte a frissen esett hóban. Na meg ott volt Hektor, a legjobb vezető. Patek Balázs nem Alsó-Sztrégova felé tartott, hanem egyenesen neki-vágott a predméri erdőnek. Hm! Tehát hosszabb útja lézen?

Mikor beérték a predméri erdő sztrégovai nyúlványába, a remete közelebb surrant ellenfeléhez, mert ez most már nehezebben jöhetőtt rá, hogy követik... Mi ez? Sámson fület valami olyan különös csattogó zaj ütötte meg, mintha embervázak a fák alatt a haláltáncot járnák és csontjaik összeverődnének... Néha belehangzott a zörögő éles sikoltása a csules madárnak, mely mintha a csontvázakal járná a táncot és jókedvében olykor belerikkantana. Ez a csules madár, egy vércseszerű kisebbfajta ragadozó, félelme volt a babonás embereknek. Csak éjjel járt, néha a faluba is betévedt és a mely ház fölött elrikkantotta magát, annak a gazdájában abban az esztendőben meghalt... Lám, Sáfrány uram milyen egészséges, pirospozsgás ember volt, a ki három ember helyett tudott dolgozni, de pénteken éjjel a csules madár az udvaron levő nagy eperfában elbujt és éjfélkor elsikoltotta magát *ho-ji-ho* és Sáfrány gazda harmadnapra leesett a szénásszekérről, a szekér keresztülment rajta és ő ott maradt összetörve, holtan. Több esetet nem tudtak a csules madár ellen felhozni, de ez az egy elég volt ahhoz, hogy vakon higgyen a babonában. A ki a madarat csak látta, de hangját nem hallotta, az is készen lehetett arra, hogy valami szerencsétlenség fogja érni.

Patek e veszedelmes hang hallatára sebesebben majdnem futva kezdett menni. Sámson keresztet vetett magára, tekintetét az égre emelte és halkán suttogta: Uram, legyen a te akaratom szerint... Most a zörgés egyszerre megszűnt, persze mert a szél is hirtelen megállt, nem zaklatta a száraz galyakat, melyeknek összeverődése okozta a különös erdei lármát... Azután megint föltámadt a szél és az erdő újra megtelt a bizarr hangokkal.

Most az erdő mélyén tompa robogás keletkezett, mely egyre erősebb lett és egyre közelebb jött. Mi ez? Sámson egy vastag fa mellé húzódott és a zaj felé nézett bele az erdőbe. Ez valami ijedt állatsorda menekülése lehet. De miféle állat? A következő percz megadta a kérdésre a feleletet. A két éjjeli vándor között egy csomó szarvas vágatott el vadul. Most már tudta a remete, hogy mi ez. Ezek a Sámson úr vadaskertjéből megszökött állatok, melyek valamitől megijedve rohannak végig az erdőn. Csak nem farkas elől futnak? Sámson gazda feszülten figyelt, hogy nem hall-e farkas-ugatást. A szarvasvágatás által felriaszított erdő most tele volt mindenféle rejtelmes hanggal, de farkasé nem volt közöttük. Legerősebb volt a rókaik vonítása, ezek a ravasz állatok úgy látszik rendszeres vadászatot indítottak a szarvasok ellen, mert köröskörül hallatszotak éles kiáltásaik, mintha ezzel jeleket adtak volna egymásnak. Czinczogás, nyávogás, nyafogás töltötte meg a levegőt. Úgy látszik, az erdőnek minden lakóját fölverték csöndes álmából és most valamennyien méltatlankodtak és jajgattak. Sámson megragadta Hektor a nyakörvénél fogva, nehogy az izgalom erőit vegyen rajta is és elszaladjon valami állat után. Még a száját is bekötötte, nehogy váratlan ugatással elárulja magát.

Hol rejtőzött ez a rengeteg sok állat, mely most körülötte hemzsegett, obéogatott és sikoltozott? Ez az erdő télen éjjel, nappal oly néma szokott lenni, hogy az ember azt hitte volna, hogy egy teremtet lélek se lakik benne. Pedig ime úgy látszik, hogy minden fának az odújában egész családok élnek. Most megint erősebben fújt a szél és az embervázak újra táncra keltek. Ho-ji-ho, sivitőt bele a csules madár, de a megrémült állatok kara már csillapodni kezdett. E pillanatban a remete előtt egyik fáról valami feketeség a hóba hullott. Hektor rögtön odaugrott és rátette a lábát, Patak lehajolt, hogy mi az, egy kis mokus volt. A remete rögtön a bekecs nagy zsebébe dugta az állatot és egy kis kenyérmorzsát is tett be neki. Aztán sebes léptekkel elindult ellenfelére.

Azért sietette lépéseit, mert attól tartott, hogy Patek Balázs az erdei zürzavartól megijed és valamire elfutott. A vágatú szarvascsorda széles fekete sáros utat vágott az erdőn keresztül, az ijedt állatok minden gyengébb bokrot elgázoltak, összetörtek rohanó útjukban. Ebben a feketeségben csakugyan nyoma veszett Balázsnak és a remete hiába erőltette tekintetét és hallását, semmit se látott és semmit se hallott. Pedig a szél most pár percz óta teljesen lecsillapodott, a kizavart és lamentáló állatok is visszabújtak vackukba és fészükbe és teljes csönd fekdűt az erdőn. Semmi zörögés se árulta el, hogy itt valahol a közelben ember járna. Hektor nyugtalanul szaladgált és szaglálódzott, végre egész határozottan nekivágott egy iránynak. Sámson majdnem futva ment utána. Egy helyen megállt, a földet szaglászta és egy darabig visszafelé futott. Tehát nem volt bizonyos, hogy Hektora helyes nyomon jár-e? Mikor az eb újra utra kelt, már sokkal lassabb és bizonytalanabb léptekkel ment. Most a Sebes Szinyvár patakhoz értek, mely nem volt befagyva, mert ilyenkor, tavasz elején bővíze lévén, még a rendszerl is gyorsabban folyik és nem áll be. Sámson csüggedten megállt, tudta, hogy most már igazán nem találja meg a nyomát ellenfelének, mert az bizonyosan nem került föl a hidra, hanem itt gázolta át a vizet. De hol? Ennek a nyomát lehetetlen megtalálni ebben a sötétségben, hóesésben. Hektor belevetette magát a

patakba és a tulsó parton kezdte a nyomot keresgélni. De csakhamar visszajött, lerázta magáról a vizet és bosszusan dörmögött. Hiába járt. Elégedetlen volt magával, nem is mert a gazdájára nézni. Sámson gazda megsimogatta és megveregette a nyakát és valami olyasmit dörmögött a fülébe: *ne búsulj hűséges pajtásom, te nem vagy oka semminek. A kutya, ha nem is ezekből a szavakból, de a simogatásból megértette, hogy gazdája nem haragszik és hálásan nyalagatta a kezét...*

Sámson most czinczogást hallott: a bundaszembe dugott mokus volt. Sámsonban rögtön megvillant az elhatározás, hogy a mokus megtartja magának. Eszébe jutott a szentek életéből, hogy jószágos szent Antalnak is volt egy ilyen mókusa, melyet egyszer betegem talált az erdőben. Valami gonosz erdei állat megmarczangolta úgy, hogy nem tudott visszajutni a vackába. Szent Antal magával vitte, meggyógyította és a mokus nem hagyta el őt többé és — mint a mesékönny elbeszéli — bohókás ugrándozásaival, jókedvű játszadozásaival sokszor földerítette a szent embernek magányos életét. Egyszer szent Antal több napra távol volt hajlékától és mikor hazatért és már házának közelében járt, egyszerre az ő kis barátját, a mokusát pillantja meg maga előtt az úton. De milyen állapotban! Szép bozontos farka majdnem közepén le volt vágva és csak véres csont volt a helyén. A szerencsétlen nyoszörögve tekintett fel a szentre és szemeiből mély fájdalom sugárzott. Szent Antal fölkapta és haza akart vele sietni, de ekkor a mokus hirtelen erőfeszítéssel kiugrott az öléből és kereszte fekiút elötte az úton. Hohó, ez jelent valamit! Ez az állat arra kéri őt, hogy ne menjen tovább. Úgy látszik, a házban gonosz emberek jártak, sőt talán még most is ott vannak, és ezek csonkították meg őt is. Legyünk óvatosak. A szent újra fölvette a mokusát, de most már visszafordult az úton és ez úgy látszik, megfelelt a mokus óhajának, mert nemcsak le nem ugrott a gazdájára öléből, hanem elégedetten nyoszörögve befurta magát a hó alá. Szent Antal szomszédaihoz sietett, ezekkel a házat óvatosan körülvették és csakugyan két utonállót találtak benne, a kik a jó ember hazajötték lesték. A zsványok czinikus röhögéssel bevalótták, hogy ők csonkították meg a szegény állatot, hogy kínjaiban gyönyörködjenek. A Gondviselés aztán megengedte ennek a gyöngye kis jószágának, hogy bosszút álljon rajtuk. A mokus kigyógyult rettenetes sebéből és még sokáig mulattatta gazdáját mulatságos és kedves mókáival.

A remete elgondolkozott. Hát neki nem a Gondviselés küldte ezt a mokusát? Nem, nem, az nem pottyánhatott olyan véletlenül eleje, ez azért történt, hogy rávezesse őt a helyes útra... igen, igen, ez pedig nem lehet más, mint szent Antal, ő hozzá kell fordulni mostani bajában... Hála néked Mindenható Isten, hogy világosságot gyújtottál... ez az újmutató olyan világosnak tetszett előtte, hogy szeretett volna örömben ujjongani. Hol is vagyunk? A Szinyvár partján és innen ha neki rugatunk, egy óra alatt a pribeli szakadékhöz érünk, szent Antal szobrához és kápolnához. Igen, igen, a jó szent fog rajtunk segíteni és meg fogja mutatni az elvesztett nyomot. Szent Antal nevében előre!

A következő pillanatban Sámson már a patakot gázolta és sebes léptekkel elindult a pribeli szoros felé. Járásban megedzett lábai csak úgy falták a távolságot. Hektor most már nem előtte ugrált, hanem mögötte kutyagolt. A derék eb nyilván érezte, hogy neki kutya kötelessége lett volna a nyomot megtalálni, de mivel ez nem sikerült, önként lemondott a vezetőszeréről és szomorúan a második helyet foglalta el. Hát még milyen rosszkedvű lett volna, ha sejtje vala, hogy az a másik állat ott a meleg bundaszemben igazította útba a gazdáját, szent Antal juttatván eszébe. Sőt minden jólelkűség mellett is, de persze titokban, néhányszor a fogát vicsorította volna a konkurrens mokusra.

Gróf Bethlen István miniszterelnök, Téry Béla (közélemezés), gróf Klebelsberg Kuno (belügy), Kállay Tibor (pénzügy), Mayer János (földmívelésügy).

A KORMÁNY ÚJ TAGJAI GRÓF BETHLEN ISTVÁN MINISZTERELNÖKKEL AZ ESKÜTÉLRE MENNEK.

VI.

Hosszú, lobogó fehér hajával és hőszerű lengő hatalmas szakállával olyan volt ez az aggastyán, mint a föld szelleme, a mint tuskón-bokron átgázolva rohant keresztül az erdő fekete talaján. Lihegve, reszkető inakkal, verejtékes arczeval érkezett meg a Szent Antal kápolnához és első dolga volt a kőszobor elé térdelni és alázatosan meghajolva buzgó imádságba merülni.

Csodálatos és andalító harmóniák zendültek meg benne és fényes káprázatok jelentek meg szeme előtt: mintha ezt a jószágos szent Antalt látná az angyalok hódoló társaságában. Oh jószágos atyám, segítsd meg a te jámbor és hív szolgádat, mikor éjnek éjszakáján a jó emberek védelmében fáradozik. Amen!

Az imádkozót komoran állotta körül a komor éj, a sötétsége szinte falnak tetszett, mely azért áll ott, hogy az innen elröppendő imádságot felfogja és ne eresse tovább. A remete imádkozás közben ég felé emelte tekintetét. A menyboltozatot komor, fekete felhők borították, de a mint a remete odanézett, egy helyen tisztulni kezdett ez a kárpit, majd nyílás mutatkozott, melyen barátságosan leragyogott egy szál csillag. Sámson lelke ujjongott örömben, mert ő ezt úgy magyarázta, hogy imádságának sikerült keresztülörni az ellenséges éjszakát, az fölért az égre és most ott ajtót nyitnak neki. De előbb az őrcsillag lenéz a földre, hogy ki az a buzgó hívó, a ki így meg tudja ostromolni az eget? Én vagyok, Sámson, a remete, — suttogott az aggastyán féldelirumban. A csillag pár pillanatig ragyogott, nem, nem ragyogott, mosolygott, aztán a nyílás egyszerre eltűnt, az ajtó becsukódott. Bennet vagyok már, — mormogott Sámson és szíve körül kellemes meleget érzett. Megeszkölte a szobrot és befejezte imádkozását. Most már biztosra vette, hogy nem hiába fordult szent Antalhoz. Érezte, hogy valami fog történni, a mi az ő éjjeli útját eredményessé teszi, és teljesen megszilárdult benne az a meggyőződés, hogy a figyelmeztető mokusát a gondviselés lökte eleje.

Neked is köszönöm, kis cimborám, — dűnyögött és megsimogatta a mokusát, mely erre czinczogni kezdett, — micsoda? Csak nem vagy megint éhes? Nesze kis komám, megérdemled.

Ezzel kenyérhaját tett be neki. Még a mokus ellátásával foglalkozott, mikor a bokrok közül egyszerre csak előrohant Hektor, ránézett gazdájára és halkán mormogott.

— Nonno, ne haragudjál pajtás, te rólad se felejtkezem meg

Ezzel két-három darab száraz kenyeret adott neki, de nagy bámulatára a kutya nem nyult hozzá, hanem újra morgott és lábával a földet kaparta. Sámson még sokkal jobban el volt foglalva belső világával és ezzel kapcsolatban a mokusával, semhogy rögtön észrevette volna kutyája izgatottságát. De a kenyér visszautasítása és a második morgás már megütötte figyelmét. Ez jelent valamit. Hektor valamit érez.

A kutya egy darabig a gazdáját nézte, mintha leste volna, hogy megértette-e őt, aztán hirtelen megfordult és a meredek út irányában eltűnt a száraz bokrok között. Sámson gazda feszülten figyelte, hogy mi lesz? A kutya jó messze elszaladhatott, mert egy darab idő múlva lihegve, kilógó nyelvvel, sebes futással tört elő a sötétségből és nyugtalanul kezdett ugálni gazdájára körül. Ellenség közeledik, gondolta Sámson. Mi itt a teendő? Kinyújtotta két hatalmas öklét és megrázta, a mi annyit jelentett, hogy el van szánva mindenre. Egymaga volt a nagy éjszakában, de szíve tele volt bizalommal. Érezte, hogy minden hatalom, mely a jókat támogatni szokta, vele tart. Hirtelen egy ötlettől megkapva, elővette a kis kápolna kulcsát, melyet mindig magával hordott, kinyitotta a rozsdás zárat és Hektortal együtt bevonult az épületbe. Valami ösztön sügta, hogy rejtőzzék el és éppen ide rejtőzzék. A kápolnában csak egy oltár volt, semmi más. Két ablakán csak vasrács volt, üvegtáblák nem. Sámson beázta maga után az ajtót és ahhoz az ablakhoz állt, mely a meredek út felé nyílt és leste, hogy mi lesz.

Szekérgörgés hallatszott, még pedig a lármájából ítélve parasztszekér zörgése. Vajjon ezen jönnek azok, a kiket Hektor olyan ellenségesen jelez? Igen, ezen: a kocsis a kápolna irányában megállt az úton. A hiúz nem leszheti mohóbban, szenvedélyesebben és türelmetlenebbül a prédáját, mint Sámson gazda az érkezéket. El nem tudta képzeli, hogy bárkik legyenek is azok, mit keresnek ilyen zimankós éjszakán Szent Antal kápolnájánál? Csak nem az a...? Hangok mormogását hallotta. Óvatosan az ablakhoz térdelt és a hangok felé lesett, de előbb odahuzta magához a nyugtalanító Hektort és a szájját egy kendővel bekötötte. Bagoly szemei három alakot láttak a sötétből kibontakozni, kettő mintha katona ruhában lett volna, a harmadik pedig magastermetű parasztembernek látszott. Sámson az oltár mögött levő üregbe bujt a kutyájával. Most megszólalt egy hang cseh szókkal kevert tót nyelven: — Ugyancsak nagyra szabták Szent Antal urat, nehéz lehet.

— Tíz ember vette le a szekérről, mikor

itt felállították, — felett tisztá tót nyelven egy másik hang és a remetének szerencséje volt, hogy a földön ült, mert bizonyos, hogy hanyatt vágódott volna: ez a hang Patek Balázs volt. Az izgalom oly rettenetesen hatott az aggastyánra, hogy rögtön kirázta a hideg. Olyan érzése volt, mintha kezét lábát jeges vízben tartaná és a fogai vaczogtak. Miféle retentő gásgát kohol itt Patek cseh katonákkal? Mit akarhatnak Szent Antallal? Talán valami gyűlés készül itt és ezek az első megjelenők? Az öreg görcsösen szorongatta botját és valami belső szó arra biztatta, hogy rontson rá ezekre az emberekre és kezdje meg az élethalál-harcot. Talán ha látják, hogy fel vannak fedezve, megriadva elfutnak és ezzel lehet, hogy az egész pokoli terv meghiúsul. De csakhamar ellállt ettől a gondolatától, mert belátta, hogy semmit sem ér el vele. De hát mit csináljon, mit csináljon? Tehetetlen dühében ősz haját kezdte tépni, miközben egyre könyörgött a Mindenhatóhoz, hogy gyűjtson világszerte elméjében. Mily veszedelmek készülnek és hogyan lehetne megátolni? . . . Most már azt is kezdte érteni, hogy Patek miképpen tüntethet el olyan hírtelen és alaposan, hogy még a pártatlan szimatú Hektor sem tudott a nyomára akadni. Bizonyos, hogy előzetes összebeszélés alapján ott valahol az erdőben kocsi várta Patek Balázra, melynek segítségével gyorsan eljutott czimboráéhoz és ugyancsak gyorsan újra visszakérültek a szent Antal kápolnához. . . . A jövények most újra beszélgetni kezdtek, még pedig a két cseh elég hangosan, látszott, hogy e helyen nem tartanak hallgatódzóktól. Patek pedig fojtott hangon, mintha attól félne, hogy mégis csak meghallja valaki.

— Mély a szakadék? Le lehet itt jutni a fenekére?

— Nagyon mély és az oldala olyan meredek, hogy legfeljebb kötélnek lehet leereszkedni, — felelt Patek.

— Kár, mert ha ide egy tucat embert elbujtatnánk, az nagy zavart okozhatna az ellenség sorában.

— Mi a terved a szoborral, kapitány? — szólt a harmadik alak.

— Nem sejtéd Mikulek fiam? Egy tízes számú dinamitpatron elég lesz neki. Azt hiszem, morzsákban fog szétrepülni.

Szentséges Isten, hált a szobrot akarják tönkre tenni! A hallgatódzó egész testében megrendült és szíve olyan hatalmasat dobant, mintha ki akarna törni melléből. Megszédült és oly gyengeség fogta el egyszerre, hogy azt hitte, elveszti az eszméletét. Semmi kétség, ezek a husziták, az ő szent vallásának üldözői. Csak a kezét kellene kinyújtani és aczélmárkával összeszoríthatná ennek az ördögnek a torkát.

— Jól véd a fejedbe öreg, hogy mi teendő vár rád, — szólt újra a vezér, a ki vezette a diskurzust.

— Igen, igen, holnap éjjel vártok reám a sztropkói völgykatlanban, a hol az az elhagyott kőbánya van, — felelt Patek Balázs, — ott elfér akárhány ember és nem vesz észre benneteket senki.

Most a két kelyhes és czinkosuk odább ment és beszélgetésük csak töredezett mondatokban érkezett Patek Sámson füléhez. . . . A vén báró nagyot fog ugrani (ezt a harmadik ember mondta, a ki természetesen nem volt más, mint Mikulek főhadnagy úr). . . . Hát még a te kebelbarátod Patek, az a szent ember (ezt Pantocsek mondta gúnyos nevetés kíséretében). . . . Ugy-e tisztában vagy mindennel Patek barátom, ha valamit nem értesz, csak mondd meg. Itt nem szabad hibának történni. Majd adunk neked, te büszke báró, hogy újat mered állni diadalutunknak! . . . Igazán olyan gyönyörű a lány? No azt el is dugta valami biztos helyre. . . . Mit mondasz, hogy a lány itt van és nem is fogja elhagyni a nagyapját a küzelemben? Na annál érdekesebb. . . . Most az a kérdés Patek barátom, hogy itt a kápolna környékén miféle rejtkehekelyek vannak, a hol észrevétlenül meghúzzuk magunkat és rárontunk a sztregovai hadra. . . . Na gyerünk, nézzünk körül. Brr, de komisz idő, siessetek egy kicsit!

Mindezt fölolvatta hol az egyik, hol a másik mondta, néha Patek is beleszólt, de ebből csak dörmögést lehetett hallani, a szavait azonban nem. Mintha valami nagyon nehezédnek a mellére, vagy valaki a torkát szorongatná és a szavak csak nagy kinnál tudnának onnan elővánszorogni. Valahányszor a remete ezt a dörmögést hallotta, a teste egyet rándult, mintha hirtelen undorodást érzett volna és kezei ökölre szorultak. Vesztett indulat tombolt benne: Igen, közéjük rohanni, szétútni köztük, vágni, szúrni, rúgni. Oh vén bolond, hiszen nincsen fegyvered se! Fegyver? Hát kell ide fegyver? Hát nincs köröm az ujjadon, jó fog a szádban és düh a szívedben? . . . Már egészen fáradt volt, olyan erőfeszítésbe került megátolni a maga indulatrohamaának a kitérését. Hektor megfeszése is erős munkát adott neki, mert a derék állatot is úgy látszik ugyanaz az indulat hevítette, mint a gazdáját és egyre azon erőlködött, hogy annak a kezéből kiszabaduljon. Mit is hallottál Sámson? Holnap éjjelre tervezik a gaz me-renyletet szent Antal szobra ellen. . . . Gyülekezés a sztropkói völgykatlanban.

Csend volt a kápolna körül, de a lovak prüszköléséből és topogásából megállapította Sámson, hogy még itt vannak a czinkosok és továbbra is csendben maradt. Ugy tíz perc múlva visszatértek a kémszemléből, még egy darabig tanakodtak, Pantocsek úgy látszik valami írásokat adott át Pateknek és figyelmeztette, hogy ha pénzre van szüksége, csak szójjon, mert ők ellátják bőven. Most távozó léptek zaja és újra csend lett a kápolna körül. De mi lesz most? Vajjon Patek kocsi-ra ül a czimboráival, vagy pedig haza megy? A remete óvatosan kinyitotta a kápolna ajtaját és a bokrok közé surrant, honnan kilesett az útra. Éjjel után két óra lehetett, de a remete szemei keresztül hatoltak a sötétségben és látta az alakok körvonalait. A két huszita felült a kocsira és az elrobogott velük. Patek egy darabig mozdulatlanul nézett utánuk, aztán majdnem futva elindult Sztregova felé. Utána! . . . Nem, nem, hiszen nem szökhettek meg, elérheti, a mikor akarja. Visszatért a szoborhoz, eléje térdelt és buzgó imádságba merült. Szilárdul meg volt győződve, hogy őt a mennyei hatalmak vezették ide, hogy megtudhassa a tervezett gásgátot és árulást. És ha ide vezették, azért tették, mert azt megghiúsítani az ő kötelessége. És nagy esküt tett ott szent Antal előtt, hogy ezt a kötelességét teljesíteni fogja. . . . Oh hát ha még megengedné néki az Isten, hogy ebben a küzelemben feláldozhassa az életét! Milyen szívesen feláldozná! Akkor nem élte végig hiába ezt a hosszú életet, melyet talán ép azért nyújtott ilyen hosszúra a Gondviselés, hogy ezzel a vértanúhalállal megkoszorúzhassa. . . .

VII.

Igy menekülhetett Kain rémtette elkövetése után. Zivatar dúlt körülötte és ő a villámokat úgy látta, mintha bosszuló fegyverek villognának felette, az ézengésből pedig Isten haragja döngött feléje. Aztán megindult a zápor és az angyalok siratták a jó Ábelt. De nagyobb zivatar dúlt a Kain fekete lelkében. . . . Most azonban a természet erői csöndesebbek voltak, mintha az eget magát is némává döbbszette volna Patek Balázs gaztette. Annál hevesebb indulatok kergetődztek az áruló lelkében. Oh nem, ezek közt a megbánás nem foglalt helyet, sokkal régebbi idők óta itatta magát az irigység és gyűlölet méregitalával, semhogy az ilyen szelíd indulatok számára hozzáférhető lett volna. Őt legközelebbi teendői, nagyravagyó terveit és fényes jövője izgatták. Most az ő napja következik, most ő kerül fel a csúcsra, a többieknek a tetejébe, a remete pedig le a sárba. Már szinte emelte is a lábát, hogy rá-gázolhasson. Néha szeretett volna belekurjantani az éjszakába: Hol vagy te szent ember? Te, az Isten embere, a hatalmasok barátja? Nyugodtan alszol úgy-e és nem álmomod meg, hogy Patek Balázs ökle fenyegetően emelkedik föled? Ezt meg nem sűgák a szentjeid! . . . De mikor körülnézett a hallgató sötétségbe, elvesz-

tette a kurjantó kedvét. Hátha mégis leskelődnek onnan reá láthatatlan szemek? . . .

Patek Sámson pár pillanat múlva felkelt a szobor elől, szabadon bocsátotta a zsinagregára kötött Hektort, levette szájáról a kendőt, aztán megfogta a fejét és megintette, hogy most okosan viselje magát. Hektor a megszabadulást látható örömmel vette tudomásul, néhányszor hempergett és megnyújtotta izmos tagjait. Aztán odaugrott gazdájához és fejét hízogén hozzá dörgölte. A meleg zsebben a mokus is jól érezhette magát, mert a szeme be volt húnyva és úgy dorombolt, mint egy macska. Ezek után gyors léptekkel Patek Balázs után indult.

Nemsokára megpillantotta maga előtt im-bolygó árnyékát. Az áruló, úgy látszik, csak a szobortól akart gyorsan megszabadulni, azért futott eleinte, most azonban lassan ment. Sámson hozzá alkalmazta a lépéseit és megtartotta a kellő távolságot. Így érkeztek a csudáki erdőrézsebe, hol az út nagy kanyarulatot csinál, melyet azonban egy gyalogút átvág és jelentékenyen megrövidít. Patek Balázs nem ügyelt a gyalogösvényre, talán nem is tudott róla, mert a kanyarulat útját követte. Rendben van, gondolta a remete, ennek így kellett történnie. Most eleje vágok és megálltom. . . . Ne halljon és ne lásson bennünket senki. . . . Egy darabig gondolkodva nézett maga elé, aztán félhangosan mormogta:

— Csak az Isten, meg az ő szentjei.

Mikor Patek Balázs a tisztásra lépett, melyen a gyalogösvény ismét az erdei úthoz csatlakozott, egy fatörzs megmozdult és eléje lépett — Patek Sámson. Balázs oly rémületen meredt rá, mintha a sárjából látta volna ezt az embert kiszállni. De a rémület fölött hamar úrrá lett a gyűlölet és egyéb kemény indulatok. Egy lépést tett előre és rikácsoló hangon rivallt Sámsonra:

— Már megint te állasz az utamba? — És kezét egy önkénytelen mozdulattal hosszú amerikai késére tette, melynek nyele kilátzott a tüsszőjéből. — Ördög vagy te, vagy csakugyan Isten segít és az ő szentjei?

— Felebarátod vagyok, — válaszolt szelíden a remete, — állj meg a bűn útján, a míg nem késő! Igen, tudom, hogy mit terveztek a jövő éjszaka Szent Antal ellen. . . .

— Akkor meghalsz! . . . — Egy ugrással a remete mellett termett és kesét magasra emelte. De az erény gyorsabb volt, mint a bűn, egy fekete gomolyg repült keresztül a levegőn s abban a pillanatban, mikor a kés a remete bordái közé csapott, Hektor ott termett Patek Balázs pusztá nyakán és éles, villogó fogai torkába merültek. Egyszerre vérpatak tödült ki a gonosz ember torkából, szájból és orrából, kesét eleresztette, mely ott maradt megülve a remete oldalában, ő maga pedig mind a két kezével a kutyát tépte le magáról. A kutya ott is hagyta, de ugrásra kész állásban szemben maradt vele. Patek Balázs szeme előtt elhomályosult a világ, megtántorodott és egy fa tövébe roskadt, teste néhányat rándult, aztán mozdulatlan maradt. Csak a nyaksej bőgölgése mutatta, hogy itt az imént még élt volt.

Patek Sámson a félhomály ellenére egészen jól látta, hogy mi történik körülötte, csak az eredmény nem volt tisztában. Nem tudta, hogy a hű állat halálos ugrása milyen sikerrel járt és hogy ellenfele milyen állapotban van. De most érezte, hogy lélekzete nehezedik és bordái közt szűró fájdalom támad. Csak most jött rá, hogy a balkeze folyton ott van, a hol a szúrás történt és hogy a kést tartja, mintha a leeséstől féltene. Meleg yér csorgászás is érezte inge alatt. Szent Isten! És ő még nincs keszen! Neki haza kell sietni és Sámson urat értesíteni mindenről, ami itt készül. Lehajolt és megtapogatta az áruló kezét és fejét. Jéghidegek voltak. Meghalt. Mindenható Atyám, bocsáss meg bűnös lelkének! A hatalmas test megremegett arra a gondolatra, hogy Mors Imperátor komor és véres felségében elrobogott mellette, kinyújtotta hatalmas csontkarját, ütött vele egyet és ezt mondta: Egy! . . . De egy ötlettel meglepett, most a jobbkezt is rászorította a balra, mert az az érzés keletkezett benne, hogy ott egy kapu támadt, melyen át az ő élete el akar osonni. Nem, nem, teremő Atyám, még nem, még csak egy kevés életet kérek, hogy befejezhessem a munkát, a mit rám bízál. Aztán tel-

jedjék a te akaratod. El van veszve minden, ha Sámson úr nem tudja meg az eseményeket és futásnak eredt Sztregova felé. Oh, micsoda út volt ez! Egyszer elsűpvedt, aztán megcsúszott, most nekiment egy fának, majd bokrokon gázolt keresztül. De alig tett ötven lépést, érezte, hogy már nem soká bírja. Végtelen gyöngeség fogta el, de azért botorkáló léptekkel, lassabban, de mégis csak haladt. Hektor előre futott, de látva, hogy ura nem követi, visszafordult, bevárta az aggastyánt és fájdalomosan nyöszörgött. Talán ő is sebet kapott?

Most Patek Sámson megtorpant és egy fa alá roskadt, odahúzta magához ebét, megsimogatta a fejét és a szomorúan reatekintő állathoz elkezdett beszélni. Szaladi, hű pajtásom, egyenesen a kastélyba Sámson úrhoz, oh, jöjjon ide és segítsen rajtam. Okosan viseld magad én derék pajtásom! Csak még egyszer kérlek, előre Hektor! Indulj, mars!

Ezzel föltápászkodott, a kastély felé futott néhány lépést, aztán rátoppantott és rákiáltott Hektorra, s az értelmes teremtes villámgyorsan eltűnt a fák közt. Most a remete újra egy fa alá roskadt, nekivetette a hátát és pihent. A szájból lassan szivárgott a vér. Tenyerét odaszorította, ahol Patek kése állott és szemét állhatatosan arrafelé szegezte, ahonnan Sámson úrnak kell vala érkeznie.

VIII.

Ezen az éjszakán Sámson urat fájdalmas vonítás ébresztette fel, mely a kastély terraszáról hangzott. Rögtön felismerte, hogy ez Hektornak a hangja, s tudta, hogy ez annyit jelent, hogy a remete bajban van. Kiszállt ágyából, pár pillanat alatt felöltözött, fölkelte Trepán Jozsót, aki újabb időben a fiával a szomszéd szobában halt. Jozsó néhány perc: múlva a hű állattal jelent meg, mely örvendezve nyihogta körül Sámson urat és mindenképpen jelezte, hogy kövessék őt. Kiszaladt, beszaladt, morgott és ugatott. Sámson úr egy darabig figyelte, aztán a következő parancsot adta ki:

— Rögtön verd föl Szolády Gerzont, tíz perc alatt legyen itt a nagy masinával. Te velem jössz, de előbb egy csomó pokróczot és bundát rakj fel az autóra. Miska fiad verje föl a hadnagyokat és ha reggelre nem jövünk vissza, jöjjenek utánunk az autó nyomán.

Alig telt bele egy negyedóra, minden útra-készzen állott. Hektor az autó előtt vagy tíz lépessel ült és türelmetlenül látszott várni a parancsot. Sámson úr ezzel indított:

— Előre Szolády fiam, sebesen, de ügyesen! És kattogva elindult a hatalmas gép, két óriás lámpájával felgyújtva maga körül az éjszakát. Előtte futott a kutya, orrát a föld felé tartva. És a vasidézgetű Szoládynak csak arra volt gondja, hogy a kutyát valahogy el ne gázolja, egyébbel nem törődött és ment olyan sebesen és oly vakmerően, hogy egy hajszálnyi eltérés halálos bukfeneczel járt volna rájuk nézve. De ezek az emberek jóban jártak és ilyenkor, mint a hindu mondja: Isten fölkapja őket és a hajába dugja, ott pedig nem érheti baj őket. És recsege-roppogva törték az utat az

éjszakában. A kastélyban nem keltett föltűnést a távozás, ott már hozzászórtak Sámson úr éjjeli kirándulásaihoz.

Micsoda fantasztikus nyargalás volt ez az erdőn keresztül! De ennek a romlatlan idegzetű és elhasználatlan eszű parasztnak helyén volt a feje és nem történt hiba. Benne is az egészséges ösztön dolgozott, a mi abban a kutyában, a mely előtte szaladt. Hogy meddig mentek így, Sámson úrnak fogalma sem volt róla, ő csak arra riadt fel, mikor a kétfejű Szolády hátra kiáltott: *Megérkezünk!*

A kutya vidám csaholásba fogott és egy fa körül elkezdett szaladgálni. A fa alatt a lámpák fényétől megvilágítva megpillantották Patek Sámson, a remetét. Szeme be volt húnyva, arca márványfehéren dermedt eléjük a sugárözönben.

— Meghalt! — rikoltott emberfölötti hangon Sámson úr és egy csodálatos ruganyosságú ugrással a remete előtt termett.

E hangra az öreg nyughatatlan talán még a túlvilág aranykapujából is visszatért volna. Arcszíneinek sápadtsága megenyhült, a szeme kinyílt és ajka körül mintha mosolygás játszott volna.

— Él! — sikoltott Sámson báró, — fogd meg itt Gerzson. . . . ezt igyad fiam, ez jó lesz neked. . . . (és egy kis ezüst kulacsból a legerősebb tokaji bort öntötte a remete szájába). Jozsó, hamar ágyat az autóra a pokróczokból. . . . szent Isten, ennek az embernek kés van a mellében, mi történt vele?

Most a remete megszólalt és csak ennyit mondott:

— Patek Balázs. . . .

HORTHY PAULETTE ÉS VÖLGEYNE FÁJ FÁY LÁSZLÓ A BUDAI VÁRKERTBEN.

A három férfi visszhang gyanánt egyszerre verte vissza: Patek Balázs? De rettenetes meglepetésükben, rémületükben és utálatukban oly iszonyú erő volt, hogy hangjuktól még ezek a hatalmas lámpák is meglóbbantak. Hektor is annyira meghökkené a hangkitöréstől, hogy ugatva Patek holtteste felé rohant, mintha attól tartana, hogy az feltámad. Trepán Jozsó ösztönszerűleg utána, de ijedten meghátrált, mikor a parasztot kettéharapott nyakával megpillantotta. Aztán intett Szolády Gerzonnak, aki rögtön megértette őt. Tőlük pár lépésnyire végződött a pribeli szakadék egy feneketlennek látszó mélységgel, melyet a nép az Ordög kútjának nevezett. Fölragadták Patek Balázst, oda-hurcolták és belelöktek a tatóngó feketeségbe.

— Ez a hely! — mondta ki az itéletet Trepán Jozsó és visszatértek Sámson báróhoz. A remete most már ott feküdt az ágyon, melyet pokróczokból és bundákból az autón raktak. Félig nyitott szeme Sámson bárón nyugodott s a báró valami üveget szagoltatott vele.

— Mi történt? — kiáltott Trepán felé Sámson úr.

— Meghalt, ez a kutya ketté harapta a torkát Sámson úr összerendezte, de csak lehajította a fejét, nem szólt semmit. A remete ellenben nagy erőlködéssel, majdnem suttogó hangon így szólt:

— A jó Isten bocsássá meg, a mit. . . . Az öreg főúr egy heves, majdnem durva mozdulattal és hasonló jellegű hanglejtéssel félbeszakította:

— Ne keverd bele az úr Isten! . . . Elcsa-csigák az időt, pedig itt gyorsan orvosra és patikára van szükség. . . .

— Ó, jó uram — suttogott a remete — velem ne foglalkozzál, nekem nincs semmire szükségem, én elvégeztem azt, a mit a gondviselés rám mért. Teljesítettem a feladatomat és a kötelességemet. . . .

— Egészen megelégedtünk a sebről, pedig ezt kellett volna legelőször megnézni. . . . A kötést Gerzson, az autózsekrényből.

A remete arca lázban égett és szemei egyre jobban ragyogni kezdtek.

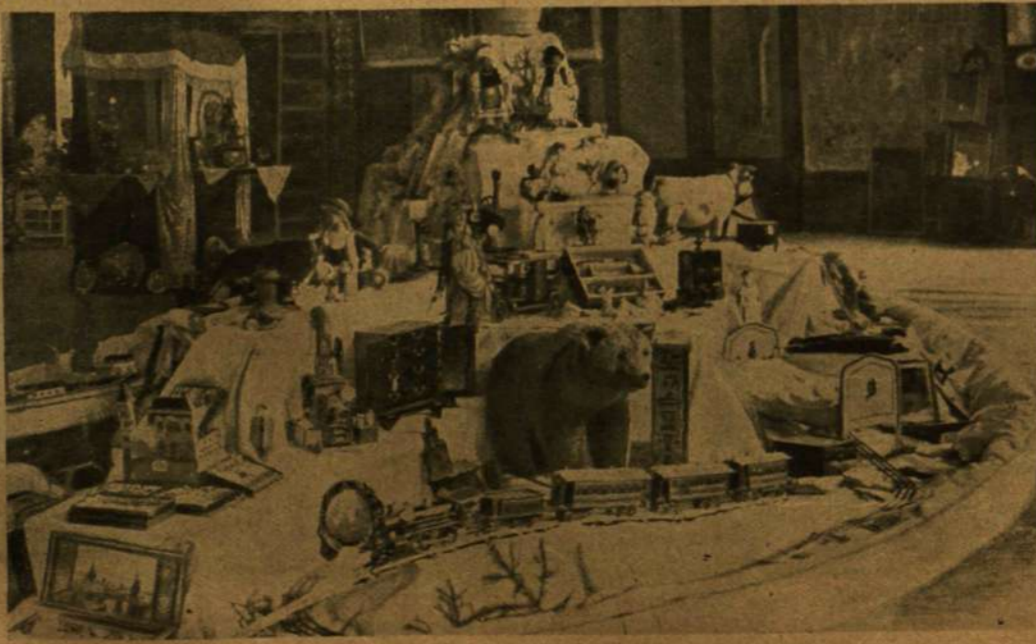
— Édes jó gazdám, ne foglalkoztatok velem, csak menjen minden a maga útján.

Sámson báró ezalatt óvatosan kibontotta a bekecsét, ott a hol az át volt fúrva s nagy bámulatra egy élettelen mokus dermedt teste került a kezébe.

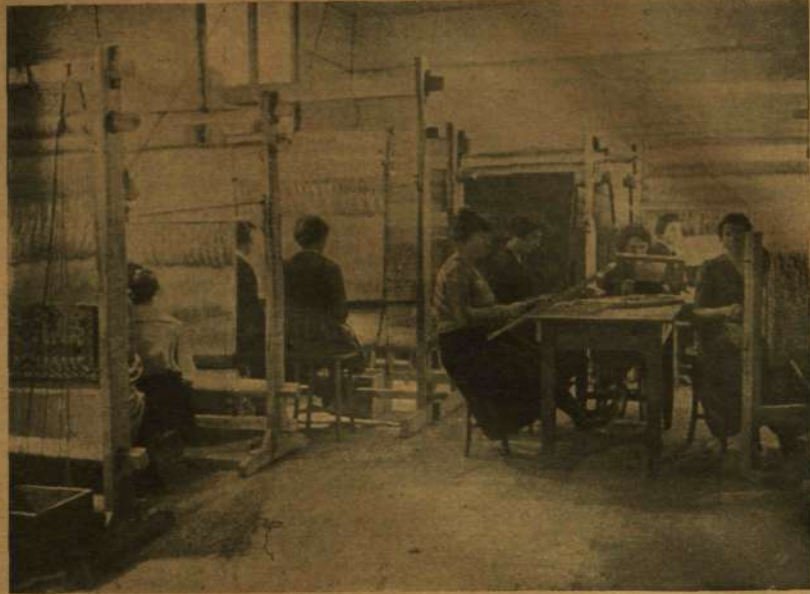
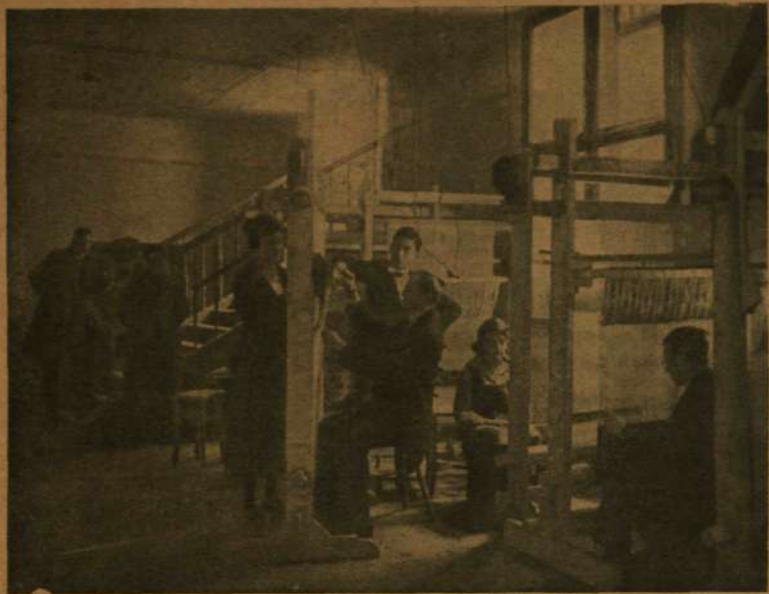
— Hát ez mi?

A remete arcát most egy valóságos mosoly derítette fel, pár pillanatig így nézegette az állatot, aztán arca újra elkomorult és könnyesepppek nedvesítették meg. Két tenyerébe vette a kis teremtest, simogatta és halkán beszélt hozzá.

— Hát te voltál az? Szent Antalnak legkedveltebb pajtása? Te állítottad meg a gyilkos dőfést? Nélküled már az én testem is olyan hideg volna, mint a tied. . . . Vagy tán meglátszottad csupán a halál érkezését és időt által

GYERMEKJÁTÉKOK A VAGYONMENTŐ KARÁCSONYI KIÁLLÍTÁSÁN.

A SZÖVŐMŰHELY.

arra, hogy még egyszer lássam az én drága jó uramat és elmondván neki mindent, búcsút vehessek tőle... Áldott legyen a te szent neved érte, mindenható Isten...

Itt hangja énekésszerű rikácsolásba ment át, a sebláz első jelei mutatkoztak... Sámson úr csak most jött rá, hogy itt nagyobb a veszedelem, mint a hogy ő gondolta. Az öreg báró a sebet hamar kimosta, bekötötte, a mókust a remete kívánságához képest melléje tette s elindultak hazafelé. Patek Sámson hol szent éneket énekelt, hol imádkozott, hol pedig újra meg újra mesélni kezdte urának, hogy a huszíták hogy akarják szétrombolni szent Antal szobrát és a jövő éjjel milyen kelepce vár Sámson úrra és barátaira... Sámson báró pedig ott ült a remete mellett és a sebesültnek két kezét tenyerében melengette. És borzadva érezte, hogy ezek a kezek egyre jobban hidegnek. Mors Imperátor dübörgő léptekkel közeledik és előtte lépésenkint hátrál az élet.

Hajnalodott... És ők szembementek a rózsaujjú, a bíborágából most kikelő hajnalal, az ifjúsággal, a szépséggel, fényvel és melegséggel, a tavasszal, szembementek vele ők ketten, a két aggyastyán, a kiknek ez a keleten reszkető sugárözön már nem jelentett semmit. A remete hangja egyre halkabb lett, arca fokról-fokra fehérebbé vált. Sámson úrnak úgy tetszett, hogy most nyugodtan lélekezik. A mint Felső-Sztregova végére érkeztek, minden oldalról rohant feléjük a nép. Az autó megállás nélkül gördült tovább a kastély felé, be az udvarra, melynek terraszán Klárikával az egész személyzet várta az öreg bárót. Ott volt a két Uzonyi is, a kik ezelőtt egy órával érkeztek meg Budapestről.

Most Sámson úrnak az a különös bizarr érzése támadt, hogy az a hidegség, mely eddig csak a remete testében terjedt, most ő beléje

is átcsapott és ott is tör előre. Úgy tetszett neki, hogy egy halottat vívó koporsóhoz van kötözve, mely vele a világűrön robog keresztül... és nincs szabadulás... és nincs megállás.

Az autó a főlépcső elé ért. Egyszerre Hektor egy velőthasító vonítással kiszökik a kocsiból, orrát a levegőbe tartja és kegyetlenül tutulni kezd.

Erre a hangra Sámson báró, a ki már az autó egyik lépcsőjén állt, merev tartással, mint egy darab fa, lezuhant onnan a földre. Azaz csak félig, mert a két Uzonyi erős karja az utolsó percben felfogta. Minden oldalról férfikarok ragadták meg és föl vitték hálósobájába. Mögötte ment Klárika görcsösen zokogva, a misz vezetésével. A mint ágyába fektették, elvesztette eszméletét.

Patek Sámson is levették az autóról és a kastély nagy előcsarnokában kiterítették. Az udvar és az utca tele volt néppel, mely levett kalappal, komor arccal defilírozott a remete előtt.

Néztek ennek az embernek az arcát — figyelmeztette Barna barátait, — látjátok rajta az idévültek mosolyát? Ez azt jelenti, hogy ez az ember boldog volt, mert megadatott neki, hogy végig élhesse a maga életét. És halálában még boldogabb lón, mert a hogy élt, a szerint is halhatott meg. Minden reménye bevált, semmi féle hitében sem szenvedett hajótörést.

Ezalatt Winter úrnak, az alsó-sztregovai öreg körorvosnak fáradozásai sikerültek és Sámson báró magához tért. De szeme fénytelen és arca fakó volt. Klárika az ágya mellett ült és a kezét fogta, melyet csókokkal borított el, mikor az öreg egy nehéz lélekzettel végre föl nyitotta a szemét. Sámson úr rámosolygott és a kis tündér egy gyenge kézszorítást érzett. Az egyik sarokban állt Krantz, Sármai, a

jószágigazgató, Csiborka tisztelendő úr és Mihály, a huszár, de Sámson báró nem vette őket észre, hanem Klárikától kérdé:

— Meghalt? Bizonyosan tudod, hogy meghalt?

Klárika tudta, hogy csak a remetéről lehet szó és búsan igent intett. Az aggyastyán összerándult és behúnyta a szemét. Azóta a pillanat óta, melyben retentő bizonyossággá vált előtte, hogy egy halottal robog a kocsi, úgy tetszett neki, hogy valami megroppant benne, valami erő kirepült belőle. Nagyon gyengének és el-esettnek érezte magát. Nem ezt várta, nem ezt remélte ő... ime, Mors Imperátor felkel, nagyot sújt maga elé csontos karjával és üres torkából szárazon hörög ki a szó: Kettő! Hány jön még utánna, akik mind neki fogják köszönni, hogy a halál fekete kapuján átvándoroltak? Mi büntetés várhat reá, hogy gyöngye kézzel hozzá mert nyúlni Mors Imperátor szuverénitására?... Úgy van, úgy van, akivel majd nem nyolczvan esztendő óta szívja ezt a levegőt, elvitte az ő életét és erejét is.

Dél felé puskaropogás és vad kurjongatás hallatszott be a kastélyba a falu végéről. Sámson úrnak rögtön hírül hozták, hogy Trepán Jozsó huszonöt emberrel és az uradalomnak nyolcz legerősebb stájer igáslovával és több szekérrel útrakelt a pribeli szakadékhoz, hogy Szent Antal szobrát megmentse. Szerencés visszaérkezésük híre a szoborral, melyet a templom előtt rögtön felállítottak, nagy diadalmi zajt vert fel. Sámson úr halvány arcán is mintha valami mosolyféle jelent volna meg. Odaintette Krantzot és gyöngye hangon kérdé:

— Ki van itt?
— A két Uzonyi.
Mikor a két Uzonyi is bejött, mindnyájan az ágy körül sereglettek. Krantz és Mihály fel-támogatták Sámson urat, a ki így szólt:

KETTŐS SZÖVŐSZÉK.

KÉSZ SZÖNYEGEK.

A „TURÁNI SZÖNYEGMŰVÉSZET” MŰHELYÉBŐL.

— Végső akaratom, hogyha meghalok, a parasztjaim közé temessenek, a felső-sztregovai temető legmagasabb dombjára... a lábam irányába, közel oda temessék el Patak Sámson, olyanformán, mint a hogy Benczét temették el Toldi Miklós mellé...

Egy kicsit megpihent, aztán elutasította a két férfit, akik támogatták és erősebb hangon folytatta:

Igen, igen, a népnél van az erő és csak ez menthet meg bennünket. Az egyeseket meg lehet vesztegetni, a kutakat meg lehet mérgezni, de a nép tömege romlatlan, a folyamokat, a tengereket nem lehet megmérgezni... oh, de én már öreg és gyenge vagyok e nagy munkához... előre fiatalok, székelemek, Uzonyiak!...

Itt elhagyta ereje és visszahanyatlott párnái közé. A doktor mindenkit kiküldött, csak Klárikának és Mihály huszárnak volt szabad bennmaradni. A többiek az előcsarnokba vonultak a halott mellé.

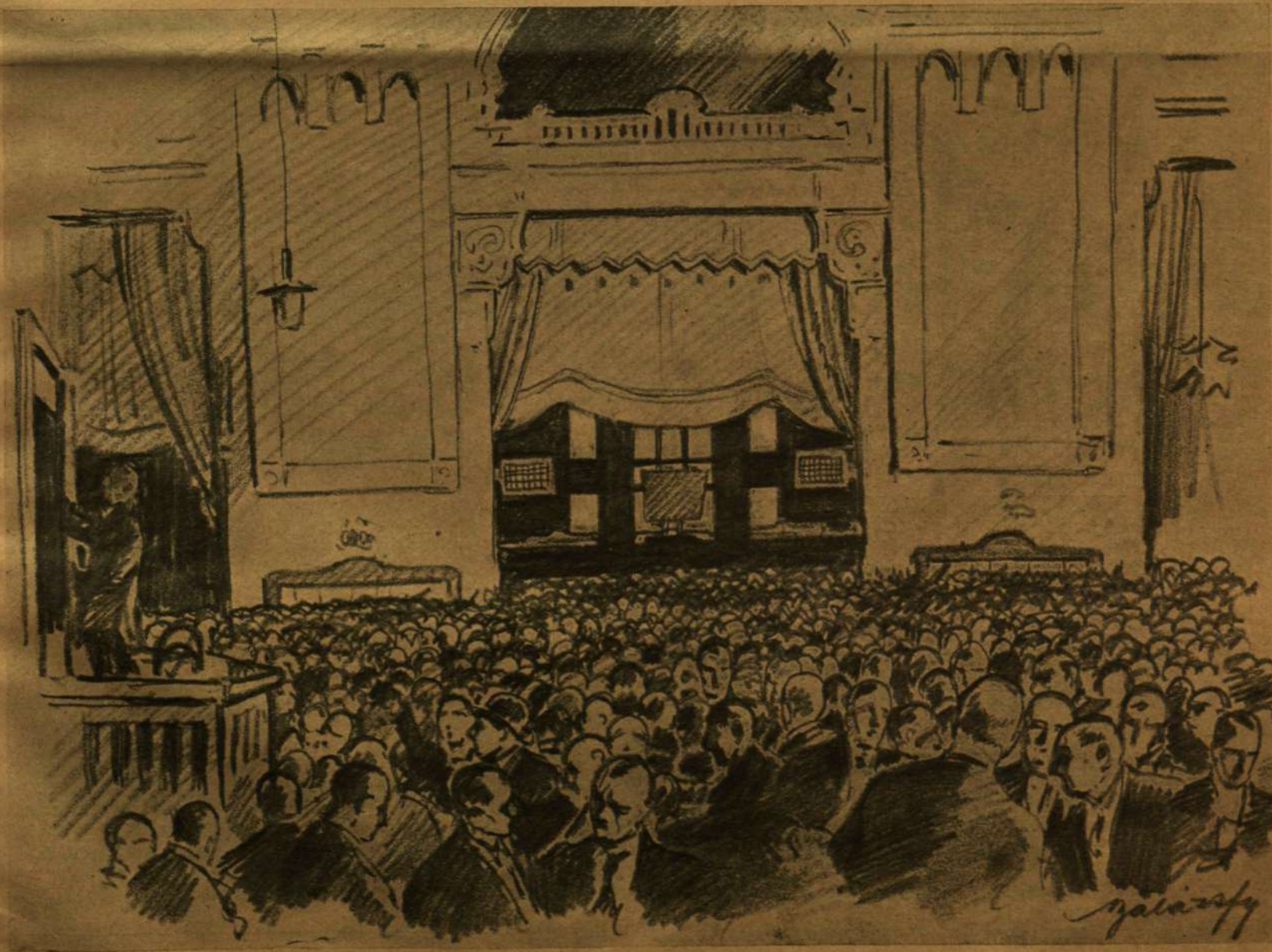
IX.

Míg ezek odabent történtek, kívülről újabb események hullámcapása indult meg a kastély felé. Ezekben a nyugtalan időkben a helyzet minden pillanatban megváltozott és egészen más és új alakot öltött. Trepán Jozsónek fejébe szállt a vezérség dicsősége és miután Szent Antal szobrát egy hatlovas, hosszú szekéren megbízható emberek felügyelete alatt útnak indította Sztregova felé, a kápolna körül összegyűjtötte embereit és elhatározta, hogy most rögtön megindítják a háborút a betörő huszíták ellen. A négyéves háború alatt a volhyniai erőkben és a lengyel mocsarakban farkassá edzett marczona férflak örömmujongással fogadták az eszmét és szekereikre, valamint a Szolády Gerzson által vezetett autóra telepedve, fegyverrel és kézigranátokkal bőven ellátva, hirtelen rátörtek a huszítákra, kik a sztropkói völgykatlanban várták Patek Balázs, az áruló megérkezését. Ha a Krivány bérceinek mesés híré és félelmes szürke farkasai zúdultak volna

ADOK — VESZÉK!

a kelyhesek nyaka közé, a meglepetés és a rémület akkor sem lett volna nagyobb. Tíz percznyi harcz után a legionisták egész táborukat cserben és zsákmányul hagyva, eszevesztetten futottak a morva határ felé. A győztesek a mit lehetett, szekerre raktak és visszafordultak Sztregova felé. Diadalmi menetben érkeztek meg Felső-Sztregovára, hol már a másik falunak a népe is együtt volt. Így vonultak egyesült zenekarokkal a kastély feé. Sámson

AZ ÉRTÉKTŐZSDE NAGYTERME.

A BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDÉRŐL. — Balázsfy Rezső rajzi

urat ez az életjaj egyszerre talpra állította, a két doktort, mert most már a városi doktor is odaérkezett, ellökte magától és Mihály segítségével felöltöztött. Rá se nézett Klárikára, a ki kétségbeesetten könyörgött neki, hogy maradjon az ágyában. A diadalmas csapatot már a terrazon állva fogadta... A huszárok hiába igyekeztek meggátolni a tömeg bevonulását, ez szétszórta a legényeket és egyszerre ott termett ura előtt és körül, harsogó énekszóval és ordítással. Trepán Jozsó jelentést tett urának, a ki ráborult a hűséges parasztra és megcsókolta.

Most egy hang elordította magát: *Pozabucskki!* És hatvan marczona férfi egyszerre elkezdte járni a híres és kedvelt tót nemzeti táncot, melyet a dudások zenekara kísért.

— Barna, Barna, nézd Sámson úrnak az arcát! — rikoltozott Uzonyi András az öcsse fülebe, — hisz ez az arc valóságos megdicsőülést fejez ki!

Barna megragadta a bátyját és közel húzta magához, mert ebben a tombolásban másképp nem érthették volna meg egymás szavát és így felelt:

— Igazad van, nekem úgy tetszik, mintha az öreg úr már a másvilágról nézne vissza reánk. És ezek a szegény jó emberek nem is sejtik, hogy megölik az urukat. No, de legalább boldoggá is teszik. Halled, mit dörmög?

— Egyes szavakat...

— És akik közel álltak az öreg báróhoz, ilyen szavakat hallhattak ajkáról: *Futnak, mienk a diadal, az Ur legyen áldott, visszavertük a betörőket!* És mögötte látható volt az édes kis tündér, a ki félelmesen halavány arczzal és lázban égő szemekkel tekintett az ő kedves drága nagyapuskájára, a kitél most félt először életében. A kis tündért életének e nagy, nehéz és fájdalmas pillanatában az angol lány és a jószágigazgatóné támogatta. És az a férfi, a ki őt legjobban szerette, a ki egy szaváért az életét odaadta volna, az ott állt mellette egy arasz távolságra és nem szólhatott hozzá semmit... Hát lehetnek örvények, melyek ilyenkor is be-tölthetetlenek és áthidalhatatlanok? Hát kinek a kezébe van letéve a mi nyomorult életünk? Miféle lény az és miféle felsőbb hatalom? Vak és süket? Nem látja, hogy mi történik, nem hallja, hogy mit beszélnek? Nem tud intézkedni, hogy minden jóra fordulhasson?

... Most egyszerre vad hördülés tört ki Sámson báró kebléből, teste nagyot rándult, szinte ugrott, mintha ő is részt akarna venni a szilaj táncban s azzal egyszerre egész hosszában végigzuhan a földön... És Mors Imperátor csontkezelével ráütött a világegyetemre és üres szájjából újra előtört a kiáltás: *Három!*... Így halt meg báró Sztregovay Sámson, az ő parasztjai között és meghalt abban a hitben, hogy diadalmas hőse egy eszmének... Pedig több volt, mint hőse, — vértanúja volt!

A vármegye székvárosából kijött még két orvos és a helybeli doktorokkal egyesülve tanácsot tartottak és megállapították, hogy az öreg urat tüdőgyulladás és szívszélütés ölte meg. Az utóbbi időben olyan életet folytatott,

mondták a tudósok, melyvel túlerőltette magát. Ezt az ő öreg teste már nem bírhatta el. Azután az utolsó éjjeli úton erősen meghűlt és ezzel föltette magára a bajok koronáját. A kiváló urak még belekevertek egy pár ilyen szót, mint szívelhajasodás, szivbillentyűtágulás stb. De különös, hogy minden betegségben ott szerepelt ez a szó, hogy szív. Hát akkor miért nem mondják egyszerűen, hogy a szíve ölte meg? Mert így volt! Semmi keresetük ott a billentyűknek, meg az elhajasodásnak.

Három nap múlva megvolt a temetés. Azt

mondták rá: paraszt-temetés. A családból csak azok voltak ott, a kik a Sztregovay nevet viselték, a többi, a távolabbi rokont, nem is értesítették. Azután ott voltak a sztregovai uradalom tisztviselői és cselédei. Végezetül a népnek nagy tömegei. Hát bizony az igazi paraszt-temetés volt, semmi nyoma a gyász-szablonoknak, a műkőnyeknek, a temetési banalitásoknak és a szomorúságra beigazított álöröcéknak. A közönség igazán sirt és igazán szomorkodott. És ezen a napon harminczkét faluban kongtak a harangok a Vág völgyében. És ez volt az igazi rianás.

A FELKELŐK TANYÁJA ELŐTT NAGYMARTONBAN.

NAGYMARTONBAN UTAZÁSI IGAZOLVÁNYOKAT VÁRÓ KÖZÖNSÉG A FELKELŐK LAKTANYÁJA ELŐTT

REGGELI MOSAKODÁS A FELKELŐK LAKTANYÁJÁNAK UDVARÁN

EGY FELKELŐ CSAPAT FRANKÓ VÁRÁBAN.

KÉPEK A NYUGATMAGYARORSZÁGI FELKELÉS NAPJAIBÓL.

És befejeződött egy eseményvel, melyet a Sztregovay-család krónikáiról fel fognak jevezni.

Mikor az utolsó hantok gördültek Sámson úr koporsójára és a remetéire, mert Sámson úr utolsó akarata szerint temették el őket, a falusi temető megjelölt helyén (ezt a pontot még Jób báró se merete megváltoztatni), Sztregovay Klára báróné érezte, hogy egy súlyos kéz nehezedik a karjára. Az apja volt, a ki éles tekintetét hidegen a lánya szeme közé szegezve, halkán így szólt:

— Itt ez idő szerint semmi dolgunk, autóm itt áll befűtve, jöjjön, azonnal indulunk.
— Hova? — kérdezte az ifjú leány, egész testében reszketve, nemcsak e szavaktól, hanem apja fagyos nézésétől is.
— A részleteket útközben meg fogja tudni.
— Nem lehetne holnapig...
— Nem lehet — szakította félbe az apja türelmetlenül és homlokán a bosszúság ránczai mutatkoztak — ideje, hogy végre valaki komolyan foglalkozzék önnel és kezébe vegye gyermeki életét...

Ezzel belekapott leánya karjába és jóformán vonszolta magával a sárga autóhoz, mely dübörögve és reszketve várta az indulást. A jószágigazgatóné és az angol kisasszony már bent ültek, Jób báró egy majdnem erőszakos mozdulattal felsegítette a leányát és maga is beült. A gépkocsi hangos pattogások közt megindult, a nélkül, hogy a rabul ejtett kis madár bárkitől is búcsút vehetett volna.

Mire Uzonyi Barna észrevette a dolgot, nappalainak álma és álmainak tüdére örökre eltűnt szemei elől... és útban volt apjának valamelyik sötét kastélya felé. Az ifjú belé- zett a napsugaras, mámorító tavaszi levegőbe és halkán suttogá: *az elveszett paradicsom!*

Ezalatt a két aggastyán tiszta és ártatlan lelke megkezdte útját a végtelenségbe és párhuzamos szárnycsapásokkal repült a fényes kapu felé, melyen túl az Idvezültek fényes ábrázatú se- rege várt rájuk.

Végső akkord.

Uzonyi András naplójából.

... A szép ember, így hívták itt az én szegény öcsémet, elutazásának hírére a sztregovai nép nagy tömegben gyülekezett szériuskertemben, a tisztás körül, melyen a gép állott. A gép körül a néma ember (a hogy Zimmermant neveztek) sürgölődött és pepecselt, hogy mindent rendbehozzon. Egyszerre csak Barna beleka- pott a karomba és egy kicsit félrehúzott, ott szembe fordult velem és halk hangon így szólt:

— Kedves öregem, miután úgy vettem észre, hogy te mindent tudsz, egy bizalmas és őszinte vallomást teszek neked. Valakinek el kell ezt mondanom és ez csak te lehetsz. Az én életem be van fejezve. A mi hátra van, az nem lesz egyéb, mint tudományos kutatás, teljes elmélyedés a természet titkainak felderítésébe. És tenni fogom ezt vasszorgalommal és ön- emésztő buzgalommal. Lehet, hogy megadatik nekem, hogy a nevemet kirakom az égbolto- zatra ama férfiak neve közé, a kik az emberisé- get előbbre vitték. De ez nem fontos, a fő az, hogy életemnek legyen tartalma... Más ember az én állapotomban és különösen korom- ban talán fejbe durrantaná magát, de nyugod- tak lehettek, én erre a gyávaságra, mondhatnám gonoszúságra, nem leszek soha kapható...

Itt elhallgatott, én pedig félrefordultam, mert éreztem, hogy könnyek tódulnak a szem-embe. Majdnem suttogó hangon így szóltam:

— Édes Barnám, nem lehetne másképp elin- tézni ezt a dolgot Klárikával?

Úgy belekapott a karomba, hogy majdnem fölkiáltottam fájdalommban, szememben hargos villám cikázott és fojtott, de heves hangon így felelt:

— Ne kínozz szerencsétlen, hát nem érted, miről van szó? A mi szerelmünk nem bír el egy házasságot. Pedig az a gondolat, hogy ez a tiszta lény, a ki nem is jár, hanem szárnyakon lebeg a földön és a kinek sejtelmé sincs a házasa- ságról, mondom, ha ez a gyerek ki találna áb- rándulni, ez rám nézve elviselhetlenül gyöt- relmes. Nem, ő egy más csillag szülöttje, mi

FELKELŐK ELŐNYOMULÁSA NAGYMARTON KÖRNYÉKÉN.

RÉSZLET A NAGYMARTONI GHETTÓBÓL.

UTAZÁSI IGAZOLVÁNYOKAT ÁLLÍTANAK KI A KÖZÖNSÉGNEK.

FELKELŐK ÚTBAN FRANKÓ FELÉ.

KÉPEK A NYUGATMAGYARORSZÁGI FELKELÉS NAPJAIBÓL.

nem találkoztunk. Én ez alatt az idő alatt, melyet Klárikával töltöttem, oly boldog voltam, hogy ennek pusztá emléke egész életemet boldoggá fogja tenni. És ebből nincs kiábrándulás. Nem tudom, hogy a kis tündér élete hogy fog fordulni, de az bizonyos, hogy soha elfeledni nem fog és azzal az ideális rajongással gondol reám, a melylyel most körülvesz.

Most odatoppant Zimmerman és katonáson szalutált, a mi annyit jelentett, hogy minden készen van az útra. Barna megölelte, megcsókolta Arankámat, fiacskánkat, engem, aztán egy ugrással fönn termett a gépen. Aztán levette kalapját, búcsút intett a néptömegnek és harsány hangon így kiáltott:

— Isten veletek, jó sztrégovaiak! Most pedig indíts Cim és repülj, a hogy csak tudsz, hogy a fő'd egy formátlan feketeességgé olvadjon össze alattunk. Előre!

A motor berregni és kattogni, a gép gurulni kezdett. Egyszerre csak egy nagy szökkenéssel fönn termett a magasban és beleröpült a végtelenségbe... Nagy szomorúsággal néztem utána, de szinte röstellem bevallani, hogy bizonyos meglepődöttség fogta el a szívemet... és ennek nyomán hálát adtam a jó Istennek, hogy engem közönséges földi halandónak, tucatzembernek teremtetett, a kinek létezését a Balsors észre sem veszi... és a mint a távolban még látszó fekete pontra meredtem, az a kegyetlen érzésem támadt, hogy ott egy szerencsétlen ember viszi összetört szívét egyenesen az Isten trónja elé, hogy ott panaszt tegyen szédült életéért...

És ekkor két puha kar fonódott a nyakam köré, az én édes asszonykám hozzám simulott és lassú léptekkel megindultunk a mi kedves fészkiünk felé.

Csonka Magyarország — nem ország,
Egész Magyarország — mennyország.

A MESÉK FONÁKJA.

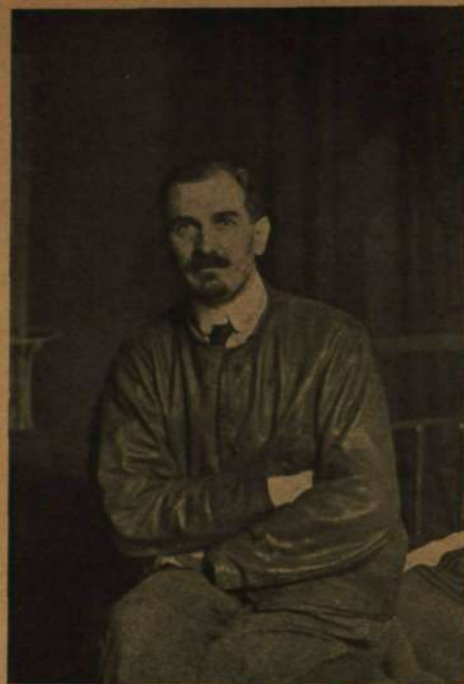
Elbeszélés. — Irta Szilágyi Dezső.

Scheherezáde akkor már valahol az odaliskok között hevert, a kik az ezerkeddik napon immár úgy csinosították, hogy a királynak egy élethe szóló felesége lesz. Atyja a nagyvezír a királytól kapott díszöltözetben szolgál s tükrök előtt tetszelegett.

A király maga volt szobájában, az ezeregyéjszákák mese-fészekben. Álomban révedezett még mindig, a mint ott ült az ottomán szélén s a színes emlékeket virrasztgatta. Úgy látott mindent, a mint ezeregyéjszákán keresztül szongott el előtte: ő végig heveredett a diványon, a rabszolgák az antik perzsamitvü bronzfüstölőben meggyújtották az ábrát, a zöldszemű, füstpillájú tűz felsunyított a lánczon csüggő mécses piros világára, mint valami titokra sóvárgó, pajkos, rezes arcú dsin. A mécses lángja pedig pirinkő bajadérképen tánczolt járt s lebegését a király szakáll-foglalatos arca tükrözte vissza. Meg Scheherezáde két fényességese szeme, a két varázs ablak, a honnan paradicsomi káprázatok és meseszivárványok tündököltek.

Nagy, selymes, fekete szakállá volt a királynak, — ilyen szálak lehetnek a halál fogát vonó fekete szemesszárnyú bárony-lepkék istrángjai — három-három szálát kiválogatott belőle a színesnyelvű asszony, öve fölött függő drágakő-hímes tarsolykájából megfúrt igazgyöngyöket szedgetett elő a mig beszélt: felfűzte őket az ura szakállába. Úgy ragyogtak ott azok, mint egy-egy könnyecsepp. Más éjszakán meg korall-klárisokat tűzött a fekete szálak közé, simogató kéjes babrálásal. Olyanok voltak azok, mint egy-egy vércsepp. A pihenőre bucsúzásnál azután kioldotta a tündércsomóra kötött szálakat, a gyöngyök és klárisok a földre hullottak és elbujt a bolyhos szőnyegpíhek között... Könnyek és vércseppek peregtek a mesék-ből is.

Az ezeregyedik éjszakán azután, valamit, a gyöngynél is ragyogóbbat látott meg az asszony a király szakállában. Egy ósz szálát. Az elsőt. Szemében meg egy ószinte em-

Egan Imre volt főispán, a kit a Nyugatmagyarországi harczok alkalmával az osztrákok elhurcoltak s csak most bocsátottak szabadon.

beri könnyet. Az elsőt. Nem szólt róla az urának. De akkor szánta rá magát a kegyelemkérésre. S ha ezeregyéjszaka megidézett tündérvilága nem lett volna elég buzgó szószólója: ott volt a beszédesebb eleven valóság: a három pöttöm emberke, a kik mind egy-egy nagyon káprázatos mese után fogantak s a kiknek apró ártatlan szemeiből már nem az apjuk haragvó lelke ragyog vissza. — Tied az élet! Ti vagytok az életem! — szólt az elragadtatott király s szolgálainak kiadta a parancsot: hirdessék ki a népnek, hogy ne féljenek többé az ország ártatlan szüzei, mert megengesztelődött az uralkodó rettentő haragja. Scheherezáde, a szerelmes, tiszta asszony, a hármias anya s az egyetlen feleség megváltotta őket.

És azt mondják a krónikások, hogy azon a napon abban az országban nem volt árnyéka a napnak.

Am jött az este s a szultán ott ült még mindig a vankos-kereveten s végig zsongtak benne az agyában szivárvány-színeket ontóbontó mesék. Neszeket, szellemelek járását érezte szobájában. Ha megemelte volna egy láda fedelét, ha főlhajtotta volna valamelyik szőnyeg sarkát, ha meglíbbentett volna egy függöny-szárnyat, ha szétfűtta volna a szobafüstölő felhőjét: bizonyára egy-egy mesebeli alakot talált volna ott elbujva.

S ha kinyújtja karját: bizonyára finom asszony-bőr báronyos érintése kísértette volna meg ujjai hegyét.

Am ő csak ült megkövülten s megmoccanani sem akart, mert félt, hogy a mit lát, érez és él: az egyszerre szerte foszlana akkor s ő belőle nem maradna más, mint egy köntösétől megfosztott, metizetlenül didergő koldus.

Az alkonyodás szürke fátlyat aggatott az ablaküvegekre s egyre több, egyre sűrűbb szálakat szőtt beléjük. A műezsin odakünn az esti szürákat énekelte, am a királynak se szomja, se éhe nem volt más, csak még egyszer megélni, vagy folytatni, a mi elmúlt. Térdére könyököl s ujjai úgy meredtek elő szakállából, mint babonás intőjel a boszorkány-éjszakából. Sápadt volt, nagyon sápadt, mert az illatos füstölő-fákból drágálatos gyanta sustorgott a bronz-edény szélére s zöld lángokba csillantak át s azok kísérteties szemfénynyel bámultak a szultán elrevedt arcába. Láthatatlan lehelet hajtotta a füstöt az ablakrések felé s ott könnyű fátlyolt terített a szobára. Füstbaldachin alatt ült a király, mint valami jövendőmondó szertartáson. A mesékre emlékezés misztériuma volt ez.

Scheherezáde meg, az okos asszony, a ki ezeregyéjszákányi hosszú mesészálon mentette meg életét, talán előre tudta, hogy a

mesék befejezte után a királyllyal ez történnik. A lelke visszakéredzkedett hozzá. Szó nélkül ott hagyta az odaliskokat s tán maga is akkor döbbsent meg cselekedetén, mikor már ott állt ura szőnyeg-ajtájában.

A szolgálak meghajoltak, úgy hogy fejük a belépő asszony térdén a ruhát érintette. Odabélül megállt az ajtóban. Remegő keze hátul még a szőnyeget fogta.

Futó mosolygás villant át a király arcán, de lelke annyira forrott, lázas volt, hogy meg sem lepődött, meg sem kérdezte: miért ment hozzá izenés nélkül.

Csak akkor remegett végig testén-lelkén a meglepetés, mikor Scheherezáde oda heveredett a lábához, megfogta jobb kezét, fejét odahajította az ölébe s néha-néha világitó szemmel nézett föl rá s nem a rabnó hódolata, hanem a törleszkedő szerelmes nő dorombolása vitte fülébe: „édes, édes uram!”

Elkábult, elszédült a hatalmas úr, elnehezdedett a mámor a lelkén. Úgy érezte, hogy az elmúlt ezeregyéjszaka minden káprázata, szelleme ebben az egy tündéralakban buszant a szobájába, a lelkébe.

Felállt s olyan mélyre hajolt, hogy szerelmes dereka megroppant bele, úgy ölelte fel magához s a lélegzést majd kifojtotta belőle csókjaival. Scheherezáde meg lehunyt a szemét, az ajka felhasadt félig, mint nagyon szerelmes nőké az extázis pillanataiban s két forró lélekzet ostromolta azokat az előcsillanó gyöngyszem-fogakat. Mese volt ez is, minden érzékkel érzett, megélt mese. Hosszú fekete haja kibomlott, a mint a király ült az asszony lábainál párnákból hevenyészett omolós számon, úgy simogatta a padlóra suhant haját, a mely úgy terült szét, mint valami misztikus, fekete páva farka. Kezével cirógatta bele a kérést:

— Mesélj, mesélj még, én édes asszonyom! Scheherezáde teste idegszálnyi-finoman végig remegett, pillanatnyi hidegség futott át bőre alatt, lassan, révetegen kinyitotta szemét s állhatatosan a mennyezet össze-vissza fonott arabeszk cifzáira nézett, mintha onnan olvasta volna ki, a mit mondott.

De rettetenes dolgok lehettek oda felírva, akárhonnán olvasta őket. A mesék bővös-bájós tündérvilága helyett a köznapi élet rút valóságai elevenedtek meg. Káprázatos ragyogás helyett lélekvakító sötétség, pompás paloták helyett koldusvityillók, drágahímes öltözött urak, úrasszonyok helyett szennyes szegények, varázslatos csudák helyett nyomorult emberi bűnök. Oh ezek nem mesék voltak, hanem valami sivár emlékezőtehetség rettetenes szürke-fekete kalendáriuma. Megdegyik nyugtalanító végződésű történet egyet-egyet törölt ki a régiek közül, a mesék közül.

Finom, tündérpálczával megvont szájíve körül keserű vonás rángott — a királynak ez még nem volt ismerőse — s az volt a legborzasztóbb, hogy a mint a szemébe nézett, meglátta, meg kellett látnia azokban, hogy hová néznek. És követnie kellett a látnoki melegtől kénköves, rontó női szemek tekintetét az emberek poklába.

Egyszerre rimánkodó, befelé a torokra folyt könnyektől lett reszketős Scheherezáde hangja:

— Látod uram, hát tehetet-e másként? A sahnak katonái háborút viseltek s közöttük harczolt az ő eltartója, Ibrahim is. Rongyos háló-foltozó nyomorult ember volt, de kardot kellett kötnie az oldalára s menni meghalni parancsszóra. És tudod nagy uram, hogy akkor már, a nyomorúság tetőfokán, sírva panaszkodott az asszony Baba Csicsekének, a salavári szobának — ez pedig egy püpos, gennyes szemű és folyós-fülű emberi szörnyeteg volt — és aznap a szabó nem imádkozott Allahhoz, hanem egy cserepes bőrű nyilpuskával elbújt a kert alján a szétzagatott gypű maradványai közé, mert az ebédet, mikor még volt mit enni, azzal főzte a szegény asszony és a gennyes szemű szabó délig állt ott kegyetlen lesben, a míg le tudott löni két rongyos veréb-madárkát s aznap azt sütötte meg az asszony az éhező gyermekek-

AZ ANGOL FOGLALKOZTATÓ OTTHON NÖVENDEKEINEK KIÁLLÍTÁSA AZ ORSZÁGHÁZBAN.

nek. Négy éhes gyermekszájának két veréb, uram... ki, az apjuk odakünn Allah dicsőségét ordította...

A királynak ködbe borult a nézése s egyszerre fejfájós éhséget érzett, de nem tudott meg sem mozczzanni, a mesélő asszony szavai gúzsba kötötték.

Úgy érezte, hogy a lelke csalános ágyon hanykolódik. Szájában sorvasztó-izű, émelvítően keserű nyálak futottak össze s a kezét egy pillanatra a szive fölé emelte, mert rettetenes vízió lobbant pillanatra az agyába. Úgy érezte, hogy Scheherezáde mögött kuporog valaki s ha a nő félrehajolna: hirtelen elpöndülne a gennyes szemű, püpos bugyogó-szabónak rettetenes kezéjé.

Aztán hosszú, fáradhatatlan sora következett az újabb történeteknek, részeg röhögés, eszelős kacagás, bestiális ordítás, vonagló vajudás artikulatlanul is emberi hangjai sértették a fülét, a mely rettetenes Dyonisos-fülekként a lelkébe, az agyába közvetítette el az undokságok, embertelenségeknek azt a szörnyű orchesterét.

S nem pihent meg a nő. Mint valami régi-óta forralt leszámolás emlékei, úgy tolokodtak ajkára ellenállhatatlanul a rosszabbik, a nyomorult élet beszédese csomkjai, rongy-életek czafatjai, a mikből iszonyú, piszkos tarka pokrócz állt össze s úgy érezte a király, hogy mint valami levethetetlen ruha bonyolódik köré egyre jobban ez a pokrócz...

Scheherezáde beszéde egyre élénkebb lett. Egyszer úgy látta a király, hogy tajték jelent meg a szája szélén, az is véres lett az összeharapott ajkától és kezét ökölbe szorította és megfogta merész, elháríthatatlan kézzel a király mellén a ruhát:

„És tudod, a mint a czimborái ocsmány röhögése közben levette mosdatlan lábairól a rongyos papucsort s ott a kocsma piszkos, utálatos padlóján esetlen, tántorgó tánczba fogott... és részeg rögönzéssel ezt rikácsolta dervis-ének szövegére

„Názim vargácskának lyukca papucskája
Varrja meg az Isten! Varrja meg az Isten!”

És úgy csattogtatta, ribolta a két rongyos jószágot, a míg csak az egyiknek a felkunkorított orra bele nem akadt a másik párjának a talpán tátongó lyukba. Akkor meg

a földhöz verte mind a kettőt s az ujját csettintve kurjongatta:

„Meztláb születtem, meztláb halok meg!”

S akkor lépett be a felesége. Boldog reménységgel volt, mint én vagyok, Uram, de ványadt és sárga arcú asszony volt, köhögött minden lépésével. — Sírva rohant a részeg társaságot, úgy kérlette és úgy szedte föl a padlószennyéből a megkínzott papucsokat. Hívta haza az embert, a gyerekei nyomorúságát emlegette.

S tudod, mit tett ekkor az az ember? Durván, baromi erővel mellbetaszította az asszonyt, oh tudod jól uram, milyen érzékeny az asszonynak melle, egy kis ütés: már is kék folt marad a nyomán és az beteg is volt, várandós is volt. Valami panaszos állati nyöszörgéssel bukott a padlóra s akkor ez a részeg szörnyeteg rátérdelt a gyomrára, a jövendő életre térdelt, még ájultában is rugdalta, ütötte-verte és a kacagás csak akkor hagyott le a részeg ember ajkáról, mikor az eszméletlen, félholtra kínzott asszony alól a kocsma-szolgák feltöröltek egy erjedt pálinkaszagú rongygyal a vért. S akkor jöttek a sah emberei s korbáccsal szíjazták meg az egész társaságot, mert a próféta tilalma ellenére részegeskedtek... Csak egyet nem tudtak kiverni onnan, a leggonoszabbat, a legrészegebbet, a legröhögőbbet, a „Nyomort.”

Valami megmagyarázhatatlan, merényletes ihlet beszéltette a nőt, mikor annak a tündér gazdaságban élő nagy úrnak el merete így mondanai az élet minden baját, rongyát, csunyaaságát.

A király lelkének vonaglása kiült az arcára. Riadtan markolt bele sokszor görcsös ujjal az asszony hajába, pedig akkor az ő szívébe markolt ugyanúgy valami ujjatlan kéz. Kiáltani akart sokszor segítségért, megállásért, de igézet búvólte le: a nyomorult is hatalmas igazságok baziliskus szeme tehetlenné czövekelte. Némán kinlódott, szeme maga volt az eleven kegyelemkérés, Scheherezáde kegyetlenül gyilkolta szavaival minden régebben elmondott mese minden káprázatát. Pogány irgalmatlansággal tagadott meg dsint, szellemet, angyalt, ördögöt, paradicsomot, emberfelettit és élelentülit. Mintha gyűlölt ellensége lett volna az, a ki még teg-

nap is beszélt belőle, úgy hazudtolta meg minden régebbi szavát, szívét, melegét. Kéje telt az egész világ szenvedésében, felitta lelkébe az élet minden nyomorúságát és most mint valami vigasztalan bőség-szaruból: öntötte a király egyre sivárodó, hülő lelkébe. Nem is lélek volt az már akkor, hanem egy agyongyötört egyetlen sebként sajgó emberi test.

De éreznie kellett, elemi hatalom diktálta az agyába, hogy valami új dolog ez, a mesélés is hatalmasabb. Velőt hasító, de megmáshíthatatlan. Rettetenes, de igaz.

Odakünn lassan derengett is már. A bekéredző fakó félfény-félfomály vigasztalanul szürke színűre festett mindent. Egy hamuba romlott világ kísértetarcza bámult be az ablakon. Feloldódott a rémítő szürkeségben a mesék ragyogása, a fantázia szertelen káprázata.

Csak a szobafüstölő gomolygatta még az illatos párt, de nehéz füstje gubóba fonta a király fázó lelkét, mely az élet legrettetesebb éjszakáját virrasztotta át: az illuziók meghalását.

Scheherezáde kimerült. Álom ostromolta. Úgy rémlett neki, hogy önkívületben mondta, a mit mondott. Mintha mindennek csak a hosszú virrasztás, az erős illat, a szerelmes kábultság lett volna az oka.

A király keze lehullott az asszony hajáról, mint megfagyott galamb az ereszről. Szeme nézése mereven odaszegződött az ablak önkarikájára, mintha az reménytelenné szürkült lelkének lett volna föjtő foglatja.

Nehéz harczot vívott benne a mese az igazsággal. Orjító gondolatnak érezte, hogy így fonákjára lehet forgatni minden szépet, minden boldogságot, hogy így egyik napról a másikra meg lehet ölni egy egész világot.

De hát ez az asszony pompázó fiatalaságával, lélek-káprázató lelkével, ezerszínű szívével, ezerszemű agyával, ezer csengésű szavával, mesékből lopott forróságával, rettetenes kettős tündérségével ez az asszony is csak rossz álom-e, ez is olyan fonákja-e annak a mesének, a ki még tegnap volt?

Hirtelen nyugtalanul, türelmetlen heves-séggel ragadta meg Scheherezáde kezét:

— Csak azt mondd még meg nekem: hol,

JÓ VOLNA.

Vágyam elejtem; essen.
Ugyan, mit is keressen,
e földön mire várjon,
ha szárnya nincs, hogy szálljon?

Jó volna hinni, hinni,
Isten borából inni,
szívem kezembe venni,
az Úr élébe tenni.

Alázattal, szeliden:
— Uram, fogadd a szívem,
csak együgyű ajándék,
de tiszta, mint a szándék.

Sok csúnya gond gyötörte,
kegyelmed összetörte,
de rossz nincs benne semmi,
ne báná kezdbe venni.

Jó volna szólni igrén,
alázattal, szeliden,
mert, jaj, ha hinni tudnék,
előttem vinne út még.

Út, élet, béke, tervek,
csalódások, szerelmek,
megannyi boldog óra,
életnek altatója.

Jó volna hinni, hinni,
Isten borából inni,
szívem kezembe venni,
az Úr élébe tenni.

A megnyitási ünnep.

A NEMZETKÖZI VÖRÖSKERESZTI-EGYESÜLET ÁLTAL A WEKERLE-TELEPEN LÉTESÍTETT NAPKÖZI OTTHON MEGNYITÁSA.

A gyermekek ebéd közben.

ki tanította neked ezeket a rettenetes meséket, a miket ma éjjel elmondottál?
Szinte félálamból rezzent vissza az asszony, úgy vánszorgott ki ajkán fáradt, agyonvirrasztott hangon szürke, egyszerű felvilágosításképpen a szó:
— A matrózok trapezunti csapszéke, a hol tánczos-leány voltak, mielőtt hozzád kerültem, oh Nagyúr...

ÉJI VERS.

Perczeink rohannak, Napjaink szaladnak. De jaj, az éveink, Azok itt maradnak.
Nyugalomunk óháj csak, Tetteink sóháj csak. Az ember nem is él, Az ember meghal csak.
Mosolyuk csak csillan, Az élők rohannak, Söhajunk elillan, Halandóknak szaladnak, De jaj, a könnyeink, De jaj, a halottak, Kútjának csöppje-ring. Azok itt maradnak.

Sonkoly Béla.

A SZERELEM ÉS LEWISHAM ÚR.

Regény. (V. g.)

Irta H. G. Wells. — Fordította Tonelli Sándor.

A földszint és az első emelet bútorzatlanul ki volt adva s ezeknek a bére nagyjából fedezte a házbért. Chafferyék a souteraint és a második emeletet használták. A második emeleten volt még egy hálószoba, a melyet az első emeleti lakók használtak, azt ő és Ethel foglalhatják el s ebbe a szobába még egy régi asztalkát is beállíthatnak olyan dolgai számára, melyeket otthon kell elvégezni. Ethel irógépét a souterain ebédlőben helyezheti el. Chafferyének és Ethelnek kell végezni a konyhai és házi dolgokat, mihely pedig lehet, minthogy az albérlet-rendszer nem fért össze Lewishamnak hivatásával járó büszkeségével, igyekeznek megszabadulni a bérletlőtől, mely őket lekötötte és valami kisebb és kevésbé külvárosi lakást vesznek ki. Ha ezt úgy hajtják végre, hogy semmiféle címzet nem hagynak vissza, nem kell tartaniok többé a tékozló Chaffery visszatérésétől.
Chafferyének sűrűn hangoztatott és fellengzős elismerése Lewisham jósaága fölött csak részben enyhítette Lewishamnak filozofikus keserűségére irányuló hajlandóságát. A gyakorlati kérdéseket pedig gyakori kitérészek szakították félbe, Chafferyt illetően, hogy mit követhetett el, tova mehetett és hogy esetleg nem talál-e visszatérni.
Mikor végre Chafferyné hevesen és könnyek között összecsókolva és megdicsérve mindkettőjüket, — „jó és drága gyermekek”, mondotta nekik, — eltávozott, Lewishamkiss visszatérték a nappali szobájukba. Lewishamnak arcocskája boldogságtól ragyogott.
— Igazi kincs vagy, — mondotta és jutalom gyanánt a karját tárta ki Lewisham

felé. — Tudtam már, de ma este még jobban megszerettelek. Drágám! drágám!
Másnap Lewisham sokkal jobban el volt foglalva, semhogy Lagune-nal érintkezhetett volna, következő reggel azonban felkereste a lelki jelenségek kutatóját, ki a *Hesperus* korrekturáinak az átnézésével volt elfoglalva. Mindazonáltal barátságosan fogadta a fiatal embert, abban a feltevésben, hogy a már régen kilátásba helyezett kérdések birták az eljövételre. Nyilvánvalóan semmit sem tudott Lewisham házasságáról. Lewisham az ügyét némileg nyersen adta elő.
— Chaffery az elmúlt szombaton járt itt, — mondta Lagune. — Ön mindig bizonyos gyanút táplált irányában. Van valami alapja?
— Leghelyesebb, ha ezt elolvassa, — mondta Lewisham, gúnyos mosolyát elnyomva s átadta Lagunenak Chaffery levelet.
Időről-időre a kis emberkét nézte, hogy a levélnek a személyére vonatkozó részéhez érte már, többi idejét pedig azzal töltötte, hogy az irigylésemelőt dolgozószobái berendezést vegye szemügyre. Bizonyos, hogy annak a nagyfűlű fiúnak is ilyenforma lehet a berendezése.
Mikor Lagune a saját személyét jellemző részhez ért, a legfuresább módon fújta egyet, de más jelet nem adott.
— A bankárjaim! — mondta végre.
Csodálkozástól tágra nyílt szemében túlzott nyájassággal nézett Lewishamra.
— Mit gondol az esetről? — kérdezte. — Megbolondult Chaffery talán? Legutóbb néhány kísérletet hajtottunk végre, mely nagy szellemi teljesítéssel járt. Ő, én és egy hölgy. Hipnotikusus...
— Én a csekk-füzetetem nézném meg az ön helyében.
Lagune néhány kulcsot szedett elő és megkereste a csekk-füzeteit. Végigfutotta az ellenőrző lapokat.
— Úgy látom, itt nincs semmi baj és átadta a füzetet Lewishamnak.
— Hm, — mondta Lewisham. Azt hiszem, itt... Rendben van ez?
Visszaadta a füzetet Lagunenak, egy olyan helyen felnyitva, a hol a csekk az ellenőrző lappal együtt ki volt vágva. Lagune kezével végigsimította a homlokát és zavartan nézett maga elé.
— Nem értem, — mondotta.
Lewisham még sohasem hallott hipnotikus utószuggeszcciókról és hitetlenül állott.
— Nem érti? — kérdezte. — Micsoda értelmetlenség!
— Nem értem, — ismételte Lagune.
Néhány másodpercig Lewisham másra sem volt képes, minthogy ostoba módon a kérdését ismételte. Azután rácsapott a másik oldal ellenőrző szelvényére.
— Hát nézzen ide! Látja ezt az ellenőrző szelvényt?
— Természetesen, — felelte Lagune.

— El tudja olvasni ezt a számot?
— Ötzerkétsházhetkilencz.
— Helyes... És ezt a másikat?
— Ötzerkétsháznyolcvanegy.
— Úgy van... Hol van az ötzerkétsháznyolcvanegy?
Látzott, hogy Lagune kényelmetlenül kezdi érezni magát.
— Biztos, hogy ő nem... — mondotta. — Ön azt olvassa ki, hogy a csekk, az ellenőrző szelvény, a melyet én nem tudok megolvasni...?
— Hiányzik, — mondta Lewisham kitörő haraggal.
— Az bizonyos, — mondta Lagune és arca az kényelmetlen kifejezés erősödött. — Nincs kifogása, ha behívom a szobalányomat, hogy meggyőződjem...?
Lewishamnak nem volt kifogása és ugyanaz a leány, a ki szellemidézés alkalmával bebocsájtotta őt, megjelent. Mikor bizonyágát szolgáltatva a jelenlétének, megint távozott. Mikor a Lagune háta mögötti ajtón elhagyta a szobát, tekintete a Lewishaméval találkozott. Felhúzta a szemöldökét, lebiggyesztette az ajkát és sokatmondó kifejezéssel mérte végig Lagunet.
— Félek, — mondta Lagune, — hogy gyátlázatosan bántak velem. Chafferynak kétség-telenül van érzékfeletti tehetsége... kétség-telenül, de attól félek... nagyon félek, hogy a kísérlet által neki nyújtott alkalommal visszaélt. Mindez... és a sértései... nagyon érzékenyen érintenek.
Többet nem mondott. Lewisham felállt.
— Lesz megint szerencsém önhöz? — kérdezte Lagune teljes udvariassággal.
Lewisham csodálkozással tapasztalta, hogy szánakozik rajta.
— Rendkívüli adományokkal felruházott ember volt, — mondta Lagune. Teljesen megbízhat benne... Utóbbi időben meglehetősen nagy egyenleg állt javamra a bankban. Hogy miként tudhatta meg, képtelen vagyok megmagyarázni, ha csak fel nem tételezem, hogy ez a rendkívüli tehetségének a segítségével történt.
Mikor Lewisham újból felkereste Lagunet, értesült Chaffery gonosztettének a részleteiről és arról a kiegészítő körülményről, hogy a „hölgy” is eltűnt.
— Mindenesetre szerencsés körülmény, — jegyezte meg önzó módon. — Akkor valószínű, hogy Chaffery nem kerül vissza.
Egy pillanatra a „hölgyet” igyekezett elképzelni. Sokkal erősebben, mint bármikor azelőtt, érezte élettapasztalatának szűk terjedelmét és képzelőtevének korlátoltságát... Tehát a szürke hajú és csonka becsületű embereknek is vannak érzelmeik. Talán még izzanak is!... Visszatért a tényekre. Chaffery hipnotizált állapotban rábirta Lagunet, hogy egy üres csekkre írja rá az autogramját.
— A különös az, — magyarázta Lagune, —

hogy esetleg még a törvény előtt sem lehet felelősségre vonni. A törvény oly kevésbé méltatja figyelemre a hipnózist és a csekket kétség-telenül én írtam alá.
A kis emberke, károsodása daczára is, megint egészen jókedvű volt, egy sajátosság mellékkörülmény következtében.
— Ön állíthatja, hogy a körülmények összetételalkozása, — mondotta, — nevezheti véletlennek, de én inkább más magyarázatot vagyok hajlandó keresni. Képzelmé el. A folyószámlám egyenlege titok köztem és bankárjaim között. Tölem nem tudhatta meg, mert én magam sem tudtam... hónapok óta bele se néztem a számlakönyvembe. Ő pedig mindent felvette egy csekkben, még az utolsó tizenhét shillinget és hat penect is, noha az egész összeg meghaladta az ötszáz fontot.
Valósággal diadalmaskodni látszott, mikor ezt kivágta.
— Még a tizenhét shillinget és hat penect is, — ismételte. — Nos, mit szól ehhez? Adhat olyan materialisztikus magyarázatot, mely mindent megmagyaráz? Bizonyára nem. Én sem tudok.
— Azt hiszem, hogy én tudok, — mondta Lewisham.
— Halljuk... és pedig?
Lewisham az íróasztalnak egyik kis fiókjára mutatott.
— Nem gondolja talán, — kis derűtséggel cikázott át az agyán, — hogy tolvajkulcsa is lehetett neki?
Lagune képe mulatságos formában jelent meg Lewisham előtt, mikor visszatért Claphambába. De bizonyos idő múlva mulatságos hangulata elpárolgott. Elcsüggedt arra a különös tényre, hogy Chaffery az apósa, Chafferyné az anyósa s hogy ezek ketten Ethellel együtt alkotják a családját, nemzetségét, a barátságátlan, csúf háza a claphami domboldalon pedig az otthona. Otthona! Életpályájának kiindulási pontja szempontjából mindezzel a dolgokkal olyan kérelhetetlen volt a kapcsolata, mintha már beléjük született volna. Pedig egy esztendeje, Ethelnek halványodó emlékezetét leszámítva, ezek a személyek nem is éltek a számára. A végzet útjai! Az utolsó hónapok eseményei, madártávlatból összezsugorodva, némajátékszerű gyorsasággal jelentek előtte. Hirtelen az egész úgy nevezésgesnek tetszett és nevetett. A nevetés korszakot jelentett az életében. Soha azelőtt, ha valami szorult helyzetben volt, Lewisham nem nevetett. Ifjúkorának rettenetes komoly volta véget ért: fejlődésének napjai meg voltak számlálva. A nevetés határtalan beismeréseknek a nevetése volt.

XXXI.

A Battersea parkban.

Noha Lewisham megígérte, hogy véget vet a Heydinger Alice ügyének, öt hétig nem tett semmit, mindössze válasz nélkül hagyta a válságot felidéző levelet. Ebben az időben az átköltözésük Gadownétól a claphami szegényes házba már megtörtént — nem minden kényelvű vitatkozás nélkül ugyan, — és a fiatal pár, úgy a mint megállapodott, elhelyezkedett a második emeleti kis szobácskában. És itt történt, hogy hirtelen az egész világ megváltozott, csodálatos módon átalakult, egy suttogó közlés következtében.
A közlés zokogások és könnyek között történt, Ethel átkarolta Lewishamot és haja úgy hullott az arczára, hogy eltakarta azt előle. Lewisham is suttogott, kissé megdöbbenve ugyan, de sajátosság büszkeséggel, egészen különös, új érzéssel, egészen mást érezve, mint a mit gondolt, hogy érezni fog, ha ez az ügy, a mit félve várt, csakugyan bekövetkezik. Hirtelen úgy érezte, mintha véglegessé válna valami, mintha megoldás következett volna be s mintha teljesen elsimult volna az összeütközés, mely oly sokáig húzódtott. A tévovázások véget értek; megtalálta az élete vonalát.
Másnap egy rövid levelet írt és két nappal később teljes egy órával előbb indult el számtani óraadására, mint feltétlenül szükséges lett volna s a helyett, hogy egyenesen

Vigourshoz ment volna, a hídon a Battersea parkba ment át. Ott egy pad előtt, a hol valamikor találkoztak, Heydinger Alice sőt, reá várakozva, Egymás mellett sétáltak fel-alá egy darabig, közömbös dolgokról beszélgetve; azután szünet állott be...
— Ön valamit mondani akart nekem, — mondta Lewisham Alice hirtelen.
Lewishamnak az arczszíne kissé elváltozott.
— Oh igen, — kezdte, — azt akartam mondani... — Könyvedséget színellett. — Tudta, hogy én megönsültem?
— Megönsült?
— Igen.
— Megönsült!
— Igen, — mondta Lewisham némileg bizonyító hangon.
Egy ideig egyikük sem beszélt. Lewisham minden méltóság nélkül, a londoni városi tanács dahláira bámészodva állt, Heydinger kisasszony pedig őt nézte.
— Ezt akarta nekem mondani?
Lewisham megfordult és Heydinger Alice tekintetével találkozott.
— Igen. Ezt akartam mondani.
Megint hallgattak.
— Nem veszi rossz néven, ha leülök? — kérdezte Heydinger Alice közönyös hangon.
— Ott van egy pad a fa alatt, — mutatta Lewisham.
Szótlanul mentek a padhoz.
— Most pedig, — mondta a leány nyugodtan, — mondja meg nekem, hogy kit vett el.
Lewisham vázlatosan beszélt. A leány egyik kérdést a másik után intézte hozzá. Lewisham ostobának érezte magát és habozó öszinteséggel feleltetett neki.
— Tudhattam volna, — mondta a leány. — Tudhattam volna... Csak nem akartam tudni... Beszéljen még többet. Mondjon valamit róla.
Lewisham megtette. Az egész ügy végtelenül kellemetlen volt neki, de meg kellett történni, mert Ethelnek megígérte, hogy megteszi. Heydinger Alice főbb vonásaiban értesült a történetéről, kivéve az érzéseket, melyek hihetővé tették az esetet.
— És ön még a második vizsga előtt nőszült meg? — ismételte a leány.
— Igen, — felelte Lewisham.
— De miért nem mondta meg nekem előbb?
— Nem tudom, — mondta Lewisham. — Szándékomban volt... akkor a Kensington Gardenban. De nem tettem meg. Azt hiszem pedig, meg kellett volna tennem.
— Én is azt hiszem, hogy meg kellett volna tennie.
— Igen... úgy érzem... De nem tettem meg. Valahogyan nagyon nehezemre esett. Nem tudtam, hogy mit szól hozzá. Az eset és minden egyéb olyan hirtelennek tűnt fel. Mély hallgatásba merült.
— Azt hiszem, meg kellett volna tennie, — ismételte Heydinger Alice, szemét Lewisham profiljára szegezve.
Lewisham magyarázatának második és sokkal nehezebb részébe fogott.
— Van még egy nehézség, — kezdte el, — állandóan... úgy értem... önt illetően. Kissé nehéz... Arról van szó, hogy a mint tudja, az én életem... A feleségem más szemmel nézi a mi dolgainkat.
— A mi dolgainkat?
— Igen... Nagyon furcsa, mindenesetre. Ő azonban meglátta az ön leveleit...
— Hát ön nem mutatta meg őket neki?
— Nem. Ő azonban tudja, hogy ön ír nekem és tudja azt is, hogy ön szocializmusról, irodalomról... olyan dolgokról szokott írni nekem, melyek nálunk közösek, de nála nem.
— Azt akarja ezzel mondani, hogy ő nem érti ezeket a dolgokat?
— Nem gondolkozott rólok. Azt hiszem, hogy eltört nevelése...
— Kifogása van neki talán ellene?...
— Nem, — hazudta hirtelen Lewisham. — Nincs ellene kifogása.
— Nos, akkor? — kérdezte Heydinger Alice és az arca elfehéredett.
— De érzi azt... Érti, bár nem mondja és én tudom, hogy érzi, hogy vag valami, a mit mással meg kell osztani. Én tu-

dom, hogy ő mennyire szeret engem. És ez megszegyeníti őt... azt juttatja az eszébe... Érti, hogy mi bántja őt?
— Igen. Értem. Hát még ez a csekélység is... — Heydinger Alice hirtelen magába fojtotta a szavát és elhallgatott. Azután erőlködve újból megszólalt. — És a mi nekem fáj? — kérdezte szomorú kifejezéssel és újból megállt.
— Nem, nem így gondoltam. — Lewisham habozott. — Tudtam, hogy megbántom önt.
— Maga szereti őt. Maga hozhat áldozatot...
— Nem, nem arról van szó. Különbség van a dolgban. Ha őt bántom meg, nem tudja megérteni. Onnél azonban... valahogy természetes dolognak tetszik, hogy önhöz forduljak. Magát kell megkérnem... Vele szemben mindig engedtem...
— Maga szereti őt.
— Azt hiszem, hogy a különbség innen ered. A dolgok olyan bonyolultak. A szerelem mindent jelent, vagy semmit. Ont én jobban ismerem, mint őt és maga jobban ismer engem, mint a hogy ő valaha megismerhet engem. Onnek megmondhatok olyan dolgokat, melyeket neki nem mondhatok. Az egész válmot feltárhatom maga előtt és tudom... megért engem... Csak...
— Maga őt szereti...
— Igen, — mondta Lewisham halkán, a bajuszát húzogatva. — Azt hiszem, hogy ennek meg kell lenni.
Egy ideig egyikük sem beszélt. Azután Heydinger Alice szokatlan hevüléssel megszólalt:
— Oh!... Ha elképzelem, hogy ez a vége mindennek! Ez önnek minden ígérete... Mít adhat meg agának, a mit én nem adhattam?... Épen most! Miért áldozom fel önből azt a sokat, a mi az enyém? Ha őt tudná venni... De nem tudja átvenni. Ha én magát az útjára engedem, nem csinál.
Minden becsúgy, minden magasabb érdeklődés összezsugorodik és elpusztul s ő nem ébred a tudatára. Nem érti meg, hanem csak arra gondol, hogy bírja őnt. Miért kíván olyasmit, a mit nem tarthat a birtokában? Miért kell neki ajándékozni, a mi az enyém... miért kell ezt eldobnom magamtól?
Nem Lewishamra nézett, hanem maga elé és fehérr arca fájdalomt árult el.
— Félig-meddig úgy gondoltam magára, mint a ki bizonyos mértékig hozzám tartozik... Még most is úgy vagyok vele.
— Van valami, — mondta Lewisham némi szünet után, — a mi az utóbbi időben egykészer az eszembe jutott... Nem gondolja, hogy ön túlbecsüli azt, a mire én képes lehettem volna? Tudom, hogy beszéltem az elvégzendő nagy dolgokról. Most azonban félesztendeig, sőt még tovább kellett küzde-nöm olyan megélhetésért, melyet, úgy hiszem, akárki meg tud agának szerezni. Az egész időmet erre kellett áldoznom. Nem segíthetik, ha azt kell hinnem ez után, hogy esetleg az élet nehezebb...
— Nem, — mondta a leány határozottan. — Ön nagy dolgokra lett volna képes... Még most is nagy dolgokat lehetne várni öntől... Csak néha láthatnám magát, néha írhatnék magának... Ön olyan tehetséges és egyben olyan gyenge. Magának szükségére van valakire... Támogatásra és hitre van szüksége, bőséges támogatásra és hitre. Miért ne lehetnék ez a maga számára. Csak ez akarok lenni. Legalább ez, a mit szeretnék. Miért kell neki tudni? Semmitől sem fosztom meg őt. Semmit sem akarok, neki pedig megvan... De én ismerem az erőmet és tudom, hogy egymagamban képtelen vagyok. Tudom azonban, hogy önrel együtt... Ez az, a mi fáj nekem. Miért kellene neki tudni róla?
Lewisham kételkedőleg nézett a leányra. Az ő nagyságának az ábrándja volt, a mi Heydinger Alice ajkáról elhangzott. E pillanatban ő sem kételkedett a fényes jövő lehetőségében. De tudta, hogy nagyságának a titka és ez a bámulat valahogy együtt jártak egymással. Azt hihette, hogy lényegük egy és oszthatatlan... És elvégre, miért is kellene Ethelnek tudni róla? Képzletében végigszaludott a nagy dolgokon, melyeket végrehajthat, a dolgokon, melyek bekövetkezhet-

nek s közben és intésszerűen megérezte a bonyodalmat, zavart és tettenérest...

- A helyzet az, hogy egyszerűsíteniem kell az életemet. Addig semmit sem tehetek, míg nem egyszerűsítettem az életemet. Csak olyan emberek, a kik önmagukkal rendben vannak, vállalkozhatnak kifelé bonyolult dolgokra. Vagy az egyik, vagy a másik...

Habozott és hirtelen Ethel siránkozó képe jeler előtte, siránkozva, a mint egyszer látta, csulogó könnyekkel a szemében.

- Nem, - mondta majdnem nyersen. - Nem. Úgy áll a dolog... Alattomban semmit sem csinálhatok. Úgy értem... Nem mintha valami túlzott becsületesség beszélné belőlem ezúttal... De a természetem nem ilyen. A feleségem rájönne. Haszon nem származnék belőle, ő pedig rájönne. Az életem nagyon bonyolódott. Ezt nem tehetem, ha egyenesen akarok haladni. Én... én túlbecsült engem. A mellett... az eset már megtörtént. Valami... Habozott egy pillanatra, de aztán hirtelen leszögezte az elhatározását. Egyszerűsíteniem kell az életemet, ez az egyszerű tényállás. Sajnálom, de így van.

Heydinger Alice nem felelt. Hallgatása meglepte Lewishamot. Majdnem húsz másodpercig ült, a nélkül, hogy megszólalt volna. Hirtelen mozdulattal felállt s utána egyszerre felállt Lewisham is. A leány arczát pirosság futotta el, szeme le volt sűtve.

- Isten önnel, - mondta gyorsan, halk hangon és odatarotta a kezét.

- De... - mondta Lewisham, a nélkül, hogy folytatta volna. Heydinger Alice arczáról eltűnt a pirosság.

- Isten önnel, - mondta a leány újból és idegenszerűen mosolyogva Lewisham szemébe nézett.

Lewisham megfogta a kezét.

- Remélem, hogy nem... - Isten önnel, - ismételte a leány türelmetlenül és hirtelen kiszabadítva a kezét, elfordult és menni kezdett.

Lewisham egy lépést tett utána.

- Heydinger kisasszony, - mondta, de a leány nem állt meg.

- Heydinger kisasszony! - ismételte Lewisham és érezte, hogy a leány nem akar már felelni neki.

Mozdulatlanul állt és nézte a távolodó alakot. Valami kifejezhetetlen veszteségnek az érzése cikázott végig az agyán s tévova ösztönzést érzett, hogy utána rohanjon és határozatlan, szenvedélyes kijelentésekkel árássa el.

Heydinger Alice egyszer sem tekintett vissza. Már messze volt, mikor Lewisham utána kezdett rohanni.

Mikor mozgásban volt, meggyorsította a lépéseit és majdnem utólérte őt. Hirtelen újra le lehetett tőle, mikor a leány a park árcsos kapujához ért.

Lewisham meglassította a menését. A leány kilépett a kapun és többé nem láthatta. Megállt és odanézett, a hol eltűnt előle. Sőhajtott és a baloldali útra fordult, mely a hídhoz és Vigourshoz vezetett.

A híd felelőjén a határozatlanságnak újabb rohama fogta el. Habozva megállt. Egy ostoba gondolat tolakodott az elméjébe.

Az órájára nézett és látta, hogy sietnie kell, ha el akarja érni az earl'scourti vonatot, hogy Vigourshoz eljusson.

Magában mormogta, hogy Vigourst vegye el az ördög.

Végül mégis csak elérte a vonatot.

XXXII. A győzelem koszorúja.

Aznap este hét óra lehetett, mikor Ethel hatalmas papirkosárral, melyet Lewisham számára vásárolt, belépett a szobájukba.

Lewisham a kis toalett-asztalkánál ült és „irni” szándékozott. A kilátás, a londoni kilátáshoz képest, tágos volt, - lefelé Clapham Junction irányában háttérnek hosszú lejtője, nagy darab kék égboltozat, mely fent már sötétedett, lent pedig egészen eltűnt a háztetők és kémények kúcsa és zürzavaros rengetegében, a melyből jelzőlámpák és füstfelhők, megvilágított ablaksorok fénylő sorai és utcák bizonytalan vonalai váltak ki.

Lewisham meglátta a kosarat és letette Lewisham mellett.

Tekintete egy elsárgult papirlapra esett, melyet Lewisham a kezében tartott.

- Mi van nálad? - kérdezte.

Lewisham lélebe tartotta az írást.

- A sárga lédámamban találtam... Még Whortleyből való.

Ethel átvette és időrendi beosztást látott rajta.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

Az írást megnézte, majd azt mondta, hogy ez az írás nem az írás, hanem az érzés.

A vázlatra szegezte szemét, de e pillanatban jelentéktelen kisítségnek tetszett.

Két kézben tartva felvette és úgy nézte, mintha más embernek volna az írása és csakugyan - más embernek volt az írása.

„Általános érdekű röpiratok, liberális szellemben”, - olvasta és elmosolyodott.

Hirtelen gondolatok áradata ragadta őt magával. Magatartása kissé elernyedett, a Vázlat egy időre pusztá jelkép, kiindulási pont lett, ő pedig sokáig kibámult az ablakon a sötétedő éjszakába.

Sokáig ült gondolatait hajszolja, melyek félig érzések voltak, ártások, melyek formában és tartalomban megfontolásokká sűrűsödtek. A mélyedő áradat végül beszédnek az ősfőmáiban zajlott elő.

Igen, - hiúság volt, - mormogta. - Gyermekek hiúság. És mégis... nekem... Kettős egyéniségem van... Kettős egyéniségem? ... Közélem... Olyan álomk... olyan tehetségek, mint az enyém! Akárki másnak lehet. És mégis... Mi mindent nem akartam!

Gondolatai a szocializmusra kalandoztak és a világ megjavításának forró vörös becsapására. Csodálkozott azokon a szempontokon, melyekre azon napok óta jött rá.

Nem nekünk való... nem nekünk való. El kell vesznünk a vadonban... Egykoron... valamikor. De nem nekünk való... Azt hiszem, hogy minden a gyermek. A gyermek a jövő. Ő a jövő. Akármik vagyunk... bárki is közülünk... csak ennek vagyunk a szolgálai vagy áruói...

A természetes kiválasztás... így következnek... Ez a boldogság útja... ennek kell lenni. Más nem lehet.

Sőhajtott.

Legalább egy emberéletben, nem... És mégis úgy tűnik fel, mintha az élet becsapott volna... oly sokat ígért és oly keveset adott!... Nem! Nem szabad így tekintenem! Nem tehetem! Nem tehetem... Életcéll! Onmagában is élelmez... a legnagyobb élelmez! Apa! Miért kívánjak többet? ... És... Ethel! Nem csoda, ha felületes volt... Felületes is volt. Nem csoda, ha elégedetlen volt. Hiányos volt az élete... Mi volt a sorsa? ... Mindenes volt, jätékszer volt... Igen. Ez az élet. Csak ez az élet. Erre teremtettek bennünket és erre születettünk. Minden egyéb... minden más csak játék... Játék az egész!

Tekintete megint a Vázlatra esett. Kezei a papir két ellenkező szélére siklottak és - habozott. A szimbólumból ragyogóan emelkedtek fel a jól elkövetett életpályák, a munkának és sikereknek elrendezett sorozata, a kitüntetések és újabb kitüntetések... Az után összeszoritotta az ajkát és nagyon óvatosan szakítva, kettétépte a sárga papirlapot.

A féllapokat egymásra helyezte és megint kettétépte, aztán újból gondosan és finoman egymásra rakta, míg a Vázlat megszámlálhatatlan kis darabba nem szakadt. Vele úgy érezte, hogy széttepi a multját is.

Játék, - suttogta hosszú csend után. - Vége az ifjúságnak, vége az üres ábrándozás idejének... Nagyon elcsendesedett, kezét az asztalra pihentette, tekintetét kimeresztette az ablak kékes négyzetére. A tündező világosság homályyá tömörült és megjelent az első csillag. Eszébe jutott, hogy még mindig kezében tartja az összetépett papirdarabokat. Kinyitotta a kezét és belehallatta őket az új papirkosárba, melyet Ethel vett neki.

Két kis szelet a kosár mellé esett. Lehajolt, felvette és gondosan társaikhoz dobta őket.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A két zöld ász. Terdzsny J. Jenő első nagyarányú regénye hagyta el most a sajtót A két zöld ász. (Buzikán Mátyás hamiskárttyás története) címmel.

Egy vidéki város képet rajzol meg benne, azokat a tényezőket, a melyek a kisvárosi fiú életére és nevelkedésére befolyással vannak s a melyek a gyöngye jellemüket és rossza hajlokát lassan-lassan a züllésbe vonzalják. Terszanszky regényének hőse nem megátalkodottan rossz, sőt vannak jó nekilendülései, vannak hosszabb időszakok.

a mikor egészen józanul és rendesen viselkedik, csak az ellenállóképeség hiányzik belőle a rossz-szal, a lummolással, a kártyával, a mindenféle lebujojkkal szemben, mindig visszaesik a züllő diák életmódjába s mire az érettségi leteszi, már kitunt hamiskárttyás. Bűnén egyszer rajtakapják és ez a szégyen-bélyeg aztán állandó akadály annak, hogy visszatérjen a rendes életbe. Vergődik, küzdök még egy darabig, aztán visszakerül a lebujoiba, véglegesen elmerül a posványba s az erkölcsi pusztulást nyomon követi a fizikai is. Ez az alapján véve egyszerű és mindennapi történet nagyon dűsan van egyszerűre: az élet képeinek rendkívüli sokasága, a helyzeteknek és mellékalakoknak nagy változatossága mozog a hős körül, egész nagy galéria a kisvárosi életből: diákok, tanárok, kispolgári emberek, az iskola, a kispolgári szülő ház, az iparosműhely, a kisvárosi lebujoj groteszk képe, a fővárosi élet néhány különös alakja, - ez mind tarkán, de mindig éleltesen, a megfigyelőképesség és emlékezet képeinek ritka gazdagságával vonul fel. Terszanszky teljesen realiztikusan dolgozik, láthatólag pontosan az életet rajzolja, alakjai legnagyobb részét portraitszerű éles profilal domborodnak ki. A téma sötét és ennek megfelelőleg bizonyos sötétlással van benne az egész életkép színe, - az író nem is nagyon rejtegeti moralista tendenciáit, azt, hogy szánéka azokra a monumentumokra figyelmeztetni, melyek a vidéki fiatalság lelki épességét megfertőzhetik. Ebből a szempontból meg kell állapítani, hogy szülőik és nevelők tanúsággal olvashatják ezt a regényt. Terszanszkyban nem mindennapi meglevenítő erő dolgozik, írása tele van élellet, belső igazsággal, képei mindig szemléletesek, szinte a szemmel látott dolgokat benyomását teszik, stílusának, némely szándékos egyéniség kedésen túl is van erő saját íze. Ez a regény egy kiváló tehetség teljes kibontakozását jelenti, - legújabb irodalmunk legtöbb figyelemre méltó jelenségei közé tartozik.

Külföldi regényírók. Ez egy új sorozatos vállalatnak a címe, melyet a Franklin-Társulat indított meg. Nagyon tetszetős külsejű, jó papírosan gondosan nyomott, csinos kötésű kötetekben akarja adni a világirodalom legjobb regényeit, moderneket és már klasszikussá váltakat, művészi fordításokban. Az első sorozat három most megjelent kötetből áll. Flaubert regényei a Boward és Péuchet

az egyik, a nagy francia író legsajátságosabb, leg-egyéni müve, a melyben legregnansabban van lefektetve sajátos életfilozofiaja, az emberekről táplált véleménye és komor, keserű, kiábrándult lírája. A regényt Benedek Marcell fordította, bravúrral oldva meg a roppant nehezségeket, melyeket Flaubert műve a fordító elébe állt. Balzac A házasság élet filozofiaja címü müve nem regény a szó szoros értelmében véve, de egy vérbeli regényiro jellemez müve, a melyben összefoglalja általánosságban azt, a mi regényekben a házasság kérdéséről külön-külön, egyes speciális alkalmakra vonatkoztatva van lefektetve. A modern élet és lélek legnagyobb ismerője és legmélyebb megértője adja ebben a könyvben a házasság leghatalmasabb magyarázatát és kritikáját, a mit csak a világirodalom fel tud mutatni. Ezt a rendkívül érdekes könyvet is Benedek Marcell fordította a nála megszokott művészi gondallal. A sorozat harmadik köteté Brann Lily A marquisnö szerelmes levelei címü regénye. Ezt lapunk olvasói jól ismerik, először a mi hasábjainkon jelent meg három évvel ezelőtt, Schöppin Aladár kitünő fordításában. A modern német irodalom legfényesebb termékeinek egyike ez a könyv, csodálatosan finom és pontos rajzát adja a XVI. Lajos korabeli párisi udvari életnek, a forradalom előestéjén, mindazoknak az okoknak, melyek a nagy kiróbanást előidézték és megelőzték, azoknak az alakoknak, a kik a korra nézve jellemzők. Az udvar léha, könnyelmű életfelfogása ép úgy benne van, mint a forradalmárok okoskodása és szenvedélye s a nép minden szenvedése és elkieseredése. Mindezt pedig egy elbájoslóan szép és boldogtalan nő csaknem légies, mégis teljesen valószerű alakján viharzik végig, a kinek alakja a sötét eseményekből mint az estéli fény ragyog ki. A levelek formájában írt regény a leg-zebb olvasmányok közé tartozik.

Ifjúsági könyvek. Az idei karácsonyra néhány pompás új ifjúsági könyv kívánczok a karácsonyfák alá. Sebők Zsigmond posztumusz regénye, Az aranycipő, az elhunyt író elkésett ajándéka az ifjúságnak, melyet annyira szeretett. Bájos kis történet, fiúknak és lányoknak egyformán kedves olvasmánya. Benedek Elek Nagypapó meséje című mesemondó, a melyben olyan verseket, apró történeteket, dekdéket tartalmaz, melyek az ifjúságnak a legkedveltebb olvasmányok közé tartoznak.

címü regénye nagyon érdekes történetet mond el egy magyar fiú amerikai küzdelméről, - könyve érdekfeszítő és nemes tanulságokat is rejt magában. Hankó Vilmos Ünversumának IX. köteté epoly dús és változatos tartalmú mint az eddigi kötetek: tele van érdekes természetudományi, földrajzi, egészségügyi olvasnivalókkal, szép képekkel, az et család élvezetet meríthet belőle és tanulni is, apák és fiúk együtt olvassák. Mindezt a műve pompás illusztrációkkal, finom kiállításban, művészi szines díszkötésben jelentek meg. Breitano meséi, a német meseirodalom nálunk ismeretlen könyvet Tarcazi György és Sik Sándor fordították és Undi Mariska készített hozzá finom rajzokat.

Hiszek egy Istenben, Hiszek egy hazában, Hiszek egy isteni örök igazságban, Hiszek Magyarországot feltámasztásában. Amen.

HALÁLOZÁSOK.

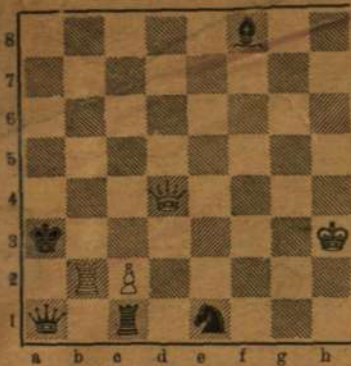
Elhunytak a közlelbbi napokban: Mathias János, a világhírű szőlész, a magyar szőlősgazdáknak nevezte, 84 éves korában, Katonatelepen. - Pribédi és vuchini Jankovich László gróf, főrendiházi tag, Szőlőgyőröskön, - Deák Bertalan, Ung vármegye nyug. főszolgabirája, 66 éves korában, Sárospatakon. - Mackó Valér dr., ciszterci rendi főgimnáziumi tanár, kiváló filozófus és esztétikus, 74 éves korában, Egerben. - Szentirmay Gyula gyógyszerész, Budapestben. - Farnady József ügyvéd, a Petőfi-Társaság ügyésze, 71 éves korában. - Melkó György asztalosmester, 75 éves korában, Budapestben.

Özv. Marinovich Marcellné, szül. Venturini Vilma, p. ü. közg. bíró özvegye, 77 éves korában, Budapestben. - Özv. székelyi Mailáth Istvánné, szül. Lejdenfrost Flóra, 73 éves korában. - Faragó Jánosné, szül. Antal Irén, 43 éves korában, Pápan. - Popper Ivoné dr.-né, szül. Lichtschejn Irén, Sáros vármegye főorvosának felesége, 31 éves korában, Budapestben.

KOZMETIKAI GYÓGYINTÉZET. Főorvos dr. JUTASSY JÓZSEF egyet. orvostudor, egészséggtanár. Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 4. Nyitva egész nap. Az intézet munkaköre: Szépségápolás és szépségfejlesztés (üde, fiatalos, ránkimentes arc). Arcplasztika, szép arcvonások és orrok képzése (parafintömés, csontresectió). Archámlasztás, elromlott teint gyors tisztítás. Hajbaltalmak (kopaszodás, öszülés, archajak végleges kiirtása, hajbeültetés stb.). Kozmetikai bőrgyógyászat (börzsírosság, börzsárazság, börlikacsok, mitesszer, pattanás, bármely makacs sómör, libabör, fagyás, vörös orr, vörös kéz, barna foltok: szeplő, májfolt stb.). Kozmetikai sebészet (lencse, szemoles, anyajegy, zsír-csomó, sebhely stb. gyorsan, nyomtalanul, fájdalom nélkül). Kozmetikai divatok (pl. tetoválás, szépség-lencse, ajkpír, arcpré, szemgyűrű stb.); románcozás, szemfényesítés stb. Kozmetikai kellemetésegek (izzadás, viszketés, pirulás, szájbüz stb.). Kozmetikai cikkeink dr. JUTASSY receptjei után tiszta ártalmatlan anyagokból készülnek s a mely hatást ígérnek, teljesítik. Közülük kiemeljük: Parafinnal felépített orr. Kezelés előtt. Kezelés után. Dr. Szeplőkénőcs. Kezelés előtt. Kezelés után. Dr. Szeplőkénőcs. Kezelés előtt. Kezelés után. Dr. Hamlasztó. Kezelés előtt. Kezelés után.

SAKKJÁTÉK.

3181. számú feladvány Grabowski K.-tól, Lodz.
sörkr.

VILÁGOS.

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

A 3186. számú feladvány megfejtése.

Ve7.

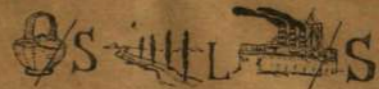
3187. számú feladvány megfejtése.

Ve7.

A 3188. számú feladvány megfejtése.

Fc7.

KÉPTALÁNY.

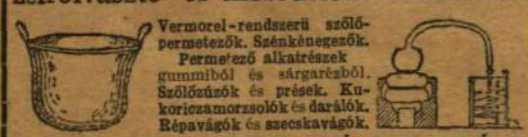
A Vasárnapi Ujság 1921. évi 21-dik számában megjelent képtalány megfejtése: *Kétszer ad az, ki hamar nyugtja, m. t. adni akar.*

Felelős szerkesztő: HOITSY PÁL.

Szerkesztőségi iroda: IV., Vármege-utca 11.

Lapkiadó tulajdonos: Franklin-Társulat IV., Egyetem-u. 4.

PÁLINKAFOZÓUSTÖK
zsírolvasztó- és mosóüstök vörösrézből.

Vermorel-rendszerű szőlő-fermenteszők. Szénkéneszők. Fehérítő alkalmúak. Gummitű és szegítők. Szőlőszőlők és présék. Kukuruzamorzsolók és darálók. Répavágók és szecskavágók.

SZONTÁGH PÁL
rés- és szerkezégyár
Budapest, IX., Üllői-út 19. sz.

TEÁSKANNA VÉDJEGYŰ
TEA

A ki az összhangot és a szépséget szereti, az élvezze a felülmúlhatatlan Teáskanna védjegyű teát és díszítse fel kedélyes csevegésre felhívó szobájába a párnákkal, takarókkal, lámpaernyővel stb. még teakészletét is azon csodaszép szelvényekkel melyeket a Teáskanna fogyasztóinak adományoz.

A régi jó minőségű RADIKÁL egér- és patkányirtószer újra kapható!
Emberre, háziállatra veszélytelen! Csak egeret és patkányt öl meg. Egy adag tömegirtásra K 70- utánvétellel.
STANDARD-laboratorium, Budapest, VIII., Főherceg Sándor-u. 30 a. Telefon 82-74.

KELETI J. BUDAPEST, IV. kerület, Koronaherczeg-utca 17.
Gyárt legkülönbözőbb kivitelben: műlámpákat, műkezeket, selyvűtöket, hűtőket, gumigörög-szárítványokat stb. Dús választék az összes beteg-ápolási gumidrubban és műszerekben.

AJÁNDÉK

karácsonyra, újévre, husvóra és Lőrmálásra, valamint minden szonnyok részére a legszebb, legbecesebb és legalkalmasabb egy szép

IMAKÖNYV.

Ujjonnan, diszesen bekötve, szép és izlése kiállításban kaphatók a következő kedvelt imakönyvek:

Katholikusok részére:

- Ve-ércsillag az üdv elnyerésére. Imakönyv a kath. nőnem használatára. Irta Tarkányi Béla.
- Fekete vászonkötésben, színes metszéssel, tokban 100 K
- Fekete bőrtűntázu kötésben, aranymetszéssel, tokban 200 K
- Vattázott, finom valódi borjubörkötésben, aranymetszéssel, dobozban 290 K
- Fehér celluloid (esontutántázu)-kötésben, aranymetszéssel, dobozban 260 K
- Teknősbékaesont-tűntázu kötésben, aranymetszéssel, dobozban 260 K
- Lelki manna. Irta Kereskényi Gyula.
- Fekete vászonkötésben 70 K
- Vászonkötésben, fémkerettel és kereszttel, dobozban 120 K
- Fehér celluloid- (esontutántázu) kötésben, dobozban 150 K

- Jézus legszentebb szíve az én életem és halálom oltalma. Imakönyv serdültebb kath. ifjúság számára. Irta Kereskényi Gyula.
- Finom vászonúntázu kötésben, vászonháttal, fémkerettel, csattal, aranymetszéssel, dobozban 110 K
- Finom bőrtűntázu kötés, fémkeret, feszülettel, aranymetszés, dobozban 120 K
- Vattázott bőrtűntázu kötésben, mely csínosságban és tartósságban vetélkedik a valódi bőrkötéssel, aranymetszéssel, fémkapocsossal, dobozban 120 K

Reformátusok részére:

- Buzgóság könyve. Elmélkedések és imák protestáns nők számára. Irta Szász K.
- Vászonkötésben, színes metszéssel, tokban 120 K
- Fehér celluloid-kötés, csontkehely, aranymetszés, kapocsossal, dobozban 290 K
- Fekete, valódi bőrkötésben, aranymetszéssel, tokban 230 K
- Vattázott finom, val. borjubörkötés, fémkapocs, aranymetszés, dobozban 320 K
- Olajág. Elmélkedések, fohászok és imák. Hölgyek számára olvasó- és imakönyvvül. Irta Tompa Mihály.
- Vászonkötésben, színes metszéssel, tokban 110 K
- Fekete, valódi bőrkötésben, aranymetszéssel, fémkapocsossal, dobozban 210 K
- Fehér celluloid- (esontutántázu) kötésben, aranymetszéssel, fémkapocsossal, tokban 270 K
- Párnázott, finom val. borjubörkötés, aranymetszés, fémkapocs, dobozban 290 K

Postai utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése ellenében (utóbbi esetben bérmentve) küldi a

MÉHNER VILMOS-féle könyvkiadóhivatal (Franklin-Társulat)
Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Nem a hangzatos reklám, hanem az előkelő hölgyek számtalan elismerő levelei bizonyítják, hogy a **FÖLDES-léle**

Margit-crème, Margit-puder, Margit-szappan világhírű arczszépítő szerek. Üdít, szépít, fiatalít. Békébeli minőségben minden gyógyszerárban és drogeriában kaphatók.

Olvassa a hirdetések!

BENEDEK ELEK gyermeklapja a JÓ PAJTÁS

esztendők óta öröme, gyönyörűsége minden háznak, ahol a gyermekszobába is bekopogtat. *Elek nagyapó* mellett, aki írásainak színét-javát szenteli az ő kis unokái seregének, a magyar ifjúsági irodalom legjobbjai írják tele a *Jó Pajtás* minden számát verssel, mesével, tanulságos történettel. Igazi művészek rajzolják bele a szebbnél-szebb képeket.

A háborús papír-nyomorúság idején csak kétszer jelenhetett meg havonként a *Jó Pajtás*. 1922 január elsejétől fogva, régi és új olvasóinak nagy öröme *háromszor* fog megjelenni: minden hó 1., 10. és 20. napján.

Az első számban kezdődik *Jókay Lajos* páratlanul mulattató története *Bölcshúr úrfinak*, egy meglevencedett játékgúgúrának kalandjairól.

Ócsike, *Elek nagyapó* leghíresebb unokája, akinek *Nadsellő gondolatai* már eddig is egy pompás könyvet töltöttek meg, ezentúl is szorgalmasan termeli majd a nadsellőnél nadsellőbb gondolatokat, hálából azért a nagy szereti tért, mellyel a *Jó Pajtás* olvasói körülveszik.

A *Jó Pajtás* előfizetési ára az 1922 jan.-márciusi negyedévre 40 korona.

Ez a legolcsóbb, legkedvesebb, leghasznosabb és legtartósabb ajándék, mellyel szülő gyermekét megörvendeztetheti.

A *Jó Pajtás* kiadóhivatala Budapest, IV., Egyetem-utca 4. Megrendelhető minden hazai könyvkereskedésben.